

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU

Järvinen Taneli

YRITYKSEN VARALLISUUDENHALLINTA TUOTTAVAKSI

Liiketalous ja tietojenkäsittely Huittinen
Liiketalouden koulutusohjelma
Pk-yrityksen johtamisen suuntautumisvaihtoehto
2006

YRITYKSEN VARALLISUUDENHALLINTA TUOTTAVAKSI

Järvinen, Taneli
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalous ja tietojenkäsittely Huittinen
Liiketalouden koulutusohjelma
Pk-yrityksen johtamisen suuntautumisvaihtoehto
Joulukuu 2006
Kujala-Kurenkunnas, Marja Leena
UDK: 336.7; 65.012.2
Sivuja: 57

Asiasanat: sijoitustoiminta, varainhoito, yrityssuunnittelu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää pk-yrityksen varallisuudenhallinnan tuottavuutta ja etsiä erilaisia vaihtoehtoja sijoitustoimintaan. Tarkoituksena oli myös tutkia sitä, miten sijoitustoiminnan tuottoa voitaisiin kasvattaa. Monella suomalaisella pk-yrityksellä on merkittävästi varoja, mutta ne on sijoitettu kannattamattomasti. Opinnäytetyössä käytiin läpi varallisuudenhallinnan työkaluja ja vakuutussijoittamista sekä sijoitussuunnitelman tekemistä pk-yritykselle. Varallisuudenhallinnan työkaluina esiteltiin sijoitusrahastot, tuottotilit ja osakkeet. Lisäksi tarkasteltiin sijoituksiin liittyviä käsitteitä ja sijoitusten seuranta. Lisäksi pohdittiin sijoitusten verotusta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös laatia sijoitussuunnitelma pk-yritykselle esimerkkinä siitä, miten varainhallinta voitaisiin saada tuottavammaksi. Osakesijoittamisessa keskityttiin kotimaan arvopaperikauppaan. Vakuutussijoittamisessa perehdyttiin säästö-, sijoitus- ja eläkevakuutuksiin. Eläkevakuutuksia tarkasteltiin myös työntekijän palkitsemisen ja sitouttamisen näkökulmasta. Sellaiset sijoitustuotteet, jotka eivät ole jatkuvasti saatavilla esimerkiksi yrityksen verkkopalveluissa, jätettiin tarkastelun ulkopuolelle.

Opinnäytetyön alussa tarkasteltiin erilaisia varallisuudenhallinnan parantamistyökaluja ja esiteltiin erilaisia sijoitusrahastoja. Varallisuudenhallinnan työkaluina esiteltiin myös tuottotilit sekä osakesijoitukset. Osakesijoittaminen on sijoitusmuodoista haastavin, tämän vuoksi tutkittiin myös osakemarkkinoita. Erityisesti huomiota kiinnitettiin vuoden 2006 lokakuussa tapahtuneeseen pörssi uudistukseen, jonka myötä kotimainen pörssi muuttui oleellisesti. Seuraavaksi selvitettiin vakuutussijoituksia. Vakuutussijoituksista esiteltiin säästö-, sijoitus- ja eläkevakuutukset. Vakuutussijoituksissa pyrittiin tuomaan esille niitä asioita, joissa vakuutussijoitukset eroavat suorasta rahastosijoittamisesta. Eläkevakuutuksia tarkasteltaessa haluttiin eläkevakuutus esitellä työvoiman palkitsemis- ja sitouttamisvälineenä.

Lopuksi käytiin läpi sijoitussuunnitelman osia. Huolellisesti laaditun sijoitussuunnitelman merkitystä sijoittamisessa painotettiin. Sijoitussuunnitelma tulisi aina laatia yksilöllisesti ja olisi mietittävä jo etukäteen sijoitussumma, sijoitusaika, tavoitteet, tuottovaatimus, riskinsietokyky, sijoituspäätöksen tekijä ja yrityksellä myös sen vastuuhenkilöt ja sijoitusten seuranta- ja raportointitavat. Sijoitussuunnitelmaesimerkki laadittiin kuvitteelliselle pk-yritykselle havainnollistamaan sitä, miten yrityksen varallisuudenhallinta voitaisiin saada tuottavammaksi.

IMPROVING ENTERPRISE'S ASSETS MANAGEMENT

Järvinen, Taneli
Satakunta University of Applied Sciences
Business and Information Technology Huittinen
Degree Programme in Business Administration
Small and Medium-Sized Enterprises
December 2006
Kujala-Kurenkunnas, Marja Leena
UDC: 336.7; 65.012.2
Pages: 57

Keywords: investment activities, assets management, corporate planning

---

The intent of this dissertation was to study profit earning capacity of assets management in small and medium-sized enterprises. There was also purpose to explore, how to instruct investment activities profit. Many Finnish small and medium-sized enterprises have significant assets, but assets are invested unprofitably. In this dissertation were investment instruments, insurance investments and investment plans in case of the small and medium-sized enterprises scrutinised. As investment instruments were showcased investment funds, deposits and stocks. Concepts and follow-up of investments were additionally eyed. Taxation of investments was also contemplated. The purpose of this dissertation was also to form an investment plan to a small and medium-sized enterprise as an example of that how financial management could be more profitable. In stock investments was focus on domestic stock market. In insurance investments became saving-, investment- and pension insurances familiar. Pension insurances were regarded also as way to reward and commit labour. Investment instruments which are not available continuously for example on enterprises online services were left out of examination.

Diverse improving means of assets management and investment funds were introduced at the beginning of this dissertation. Profit deposits and stocks were also introduced as a way to improve assets management. Stock investments are the most challenging investment lever. So stock markets were also studied. Especially attention was paid to innovation of stock exchange which befell in October 2006. Contributed by this befell the domestic stock exchange changed relevantly. In the second part of this dissertation were insurance investments studied. As insurance investments were showcased saving-, investment- and pension insurances. In the insurance investment section was efforts made to pay attention to specific differences between direct fund investments and insurance investments. Pension insurances were wanted to brought out as a way of rewarding- and commitment of labour.

In conclusion were essential parts of an investment plan explored. The importance of the carefully formed investment plan was emphasized. The investment plan should always be formed carefully and in it should be considered already beforehand the investment sum, investment time, aims, profit demand, risk allowing, actor of investment decisions and in the case of enterprises also liable persons with follow-up- and reporting means. An example investment plan was made for small and medium-sized enterprises to visualize how assets management of an enterprise could be more profitable.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Opinnäytetyön aihe ja tutkimusongelma.....	6
1.2 Opinnäytetyön toteutus	7
2 VARAINHALLINNAN TYÖKALUT.....	8
2.1 Sijoitusrahastot sijoituskohteena.....	8
2.2 Tuottotilit ja sijoittaminen.....	18
2.3 Osakesijoittaminen.....	21
2.4 Pörssiudistus ja sen vaikutukset osakesijoittamiseen.....	30
3 VAKUUTUSSIJOITUKSET	33
3.1 Säästövakuutus.....	34
3.2 Sijoitusvakuutus	37
3.3 Eläkevakuutus	37
4 SIJOITUSSUUNNITELMA	39
4.1 Sijoitussuunnitelman tekemisessä huomioitavia asioita	40
4.2 Sijoitusten verottaminen	42
4.3 Esimerkkisijoitussuunnitelma pk-yritykselle	43
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	48
LÄHTEET	53

LIITTEET

1 JOHDANTO

Pk-yrityksille on vuosikymmenten ajan tarjottu lähinnä rahoitus- ja maksuliikepalveluja pankkien taholta, mutta nykyään on tarjolla myös erilaisia varallisuudenhoitopalveluja. Varallisuudenhoitopalvelut ja niiden tehostettu tarjonta ovat tulleet ajankohtaiseksi, sillä monilla yrityksillä on enemmän rahaa kuin ennen ja erilaisia sijoitusvaihtoehtoja on myös enemmän kuin aikaisemmin. Vuonna 2004 Suomessa oli Tilastokeskuksen mukaan 232 305 yritystä. Niiden liikevaihto oli yhteensä 299 917 miljoonaa euroa. (Tilastokeskuksen Internet-sivustot) Tässä työssä keskitytään sijoitussuunnitelman tekemiseen mikropienelle, pienelle tai keskisuurelle yritykselle. EU:n komission määritelmän (2003/361/EY) mukaan pk-yrityksiä ovat sellaiset yritykset, joiden henkilöstön määrä on alle 250 henkeä, mutta yli 50. Lisäksi vuotuinen liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai tase enintään 43 miljoonaa euroa. Yrityksen pääomasta tai äänivallasta pitää olla alle 25 % toisen yrityksen tai julkisyhteisön hallussa. Tämän kokoluokan yrityksiä on Suomessa noin 2300 ja niiden liikevaihto on noin 60 miljardia euroa vuodessa. Pienet yritykset eroavat määritelmältään pk-yrityksistä siltä osin, että pieni yritys työllistää vähemmän kuin 50 henkeä ja liikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa. Mikroyrityksiä ovat puolestaan ne yritykset, jotka työllistävät vähemmän kuin 10 työntekijää ja vuosittainen liikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. (Tekesin Internet-sivustot)

Sijoitus on rahan tai muiden resurssien käyttämistä tulevaisuudessa saatavaa tuottoa vastaan. Tulevaisuudessa saatavalla tuotolla tarkoitetaan pääoman palautuksen yhteydessä sijoitetulle pääomalla saatavaa tuottoa. Pääomalle maksetaan tuottoa kahdesta syystä. Ensinnä pääoma ei ole ollut sijoittajan käytössä sijoituksen juoksuaikana ja toiseksi sijoitus on sisältänyt myös jonkinasteisen epävarmuuden eli riskin varojen takaisinsaamisesta. (Nikkinen et al. 2002, 9.) Suomalaiset ovat lisänneet pankkitalletuksiin ja vakuutusäästöjään vuosittain 7-8 miljardilla eurolla. Noin 360 000 suomalaisella on vähintään 50 000 euron arvosta finanssivarallisuutta ja yli 100 000 euroa finanssivarallisuutta on 150 000 suomalaisella. Varallisuudenhoidon merkitys suomalaisyrityksissä tulee jatkossa kasvamaan entisestään. (Osuuspankkilainen 2/06) Taloututkimus Oy:n vuonna 2006 suorittamassa Op-sijoittajabarometri -tutkimuksessa haastatel-

tiin 2000:ta suomalaista 15 - 74 -vuotiasta henkilöä talous- ja finanssiasioissa. Vastajista 73 % ilmoitti säästävänsä tai sijoittavansa varojaan. Luku oli noussut vuodessa 5 % ja kahdessa vuodessa 9 %. (Osuuspankkilainen 3/06)

Yritysten varallisuudenhoito voidaan jakaa kolmeen osaan: kassavarojen sijoittamiseen, pidempiaikaiseen sijoittamiseen sekä avainhenkilöiden sitouttamiseen ja palkitsemiseen eläkeratkaisuilla. Kassavarojen sijoittamisen ideana on parhaan mahdollisen tuoton hakeminen yrityksen likvideille varoille matalalla riskillä tai riskittömästi. Lyhytaikaisen sijoitustoiminnan sijoitettavat varat voivat olla peräisin myynnin likviditeettiylijäämästä tai yrityksen ostoketjusta yli jääneestä likviditeettireservistä. (Martikainen & Martikainen 2006, 123.) Lyhyen aikavälin sijoitustoiminnassa päämääränä on se, että rahaa pidettäisiin yrityksen päivittäiseen tiliasiointiin tarkoitetulla pankkitilillä eli käyttötilillä vain sellainen määrä, mitä todellisuudessa tarvitaan. Loput kannattaisi sijoittaa tuottavammin. Pidempiaikaisessa sijoittamisessa on usein kyse tulevaan investointiin varautumisesta tai muusta vastaavasta. Avainhenkilöiden palkitsemisessa ja sitouttamisessa on palkankorotuksen lisäksi monia vaihtoehtoja. (Osuuspankkilainen 2/06)

Ennen minkäänlaisia sijoituspäätöksiä tulisi tehdä sijoittajaprofiilin kartoitus. Sijoittajakuvan kartoituksessa selvitetään mm. paljonko rahaa, kuinka pitkäksi aikaa ja millä riskillä sijoitetaan. Lisäksi käydään läpi sitä, kuinka kattavasti sijoittaja itse kykenee seuraamaan sijoituksiaan ja kuinka paljon sitä itse haluaa tehdä. Myös yrityksen koko vaikuttaa olennaisesti sijoituspäätöksiin. Sukupolvenvaihdos tai muu omistajanvaihdos vaikuttaa myös sijoituksiin. (Osuuspankkilainen 2/06) Varallisuutta voidaan lisätä tuloja kasvattamalla, menoja pienentämällä ja säästöille saatavaa tuottoa kasvattamalla. Tarkoituksena onkin etsiä yrityksen sijoitustoimintaan erilaisia vaihtoehtoja säästölle saatavan tuoton kasvattamiseksi.

1.1 Opinnäytetyön aihe ja tutkimusongelma

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää pk-yrityksen varallisuudenhallinnan tuottavuutta ja etsiä erilaisia vaihtoehtoja sijoitustoimintaan. Tarkoituksena on myös tutkia, miten sijoitustoiminnasta saatavaa tuottoa voidaan kasvattaa. Aihe on ajankohtainen, sillä monella suomalaisella yrityksellä on tänä päivänä merkittävästi varoja, mut-

ta ne on sijoitettu kannattamattomasti tai niitä ei ole sijoitettu ollenkaan. Opinnäytetyössä käydään läpi varallisuudenhallinnan työkaluja ja vakuutussijoittamista sekä sijoitussuunnitelman tekemistä pk-yritykselle. Tarkoituksena on esitellä sitä, kuinka kassavarojen tuottoa voidaan parantaa, pääomia kartuttaa ja näin varautua esimerkiksi tulevaisuuden investointeihin. Varallisuudenhallinnan työkaluina esitellään sijoitusrahastot, tuototilit ja osakkeet. Lisäksi tarkastellaan eri sijoitusvaihtoehtoihin liittyviä käsitteitä ja käydään läpi sitä, miten eri sijoitusvaihtoehtoja tulisi seurata. Lisäksi tarkastellaan myös sijoitusten verotusta.

Opinnäytetyön tarkoituksena on myös laatia sijoitussuunnitelma pk-yritykselle esimerkkinä siitä, miten varainhallinta voidaan saada tuottavammaksi. Osakesijoittamisessa keskitytään lähinnä kotimaan arvopaperikauppaan, olettamuksella, että kauppoja tehdään OMX Oyj:hin kuuluvassa Helsingin pörssissä. Osakesijoittamisessa huomioidaan vuoden 2006 lokakuun pörssiudistukset, sillä pörssin rakenne, indeksit ja kaupankäynti muuttuivat oleellisesti muutoksien myötä. Vakuutussijoittamisessa perehdytään säästö-, sijoitus- ja eläkevakuutuksiin. Eläkevakuutuksia tarkastellaan osaksi myös työntekijän palkitsemisen ja sitouttamisen näkökulmasta. Sellaiset sijoitustuotteet, jotka eivät ole jatkuvasti saatavilla esimerkiksi yrityksen verkkopalveluissa, on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Siksi esimerkiksi obligaatioita ei käsitellä. Sijoitussuunnitelman tekemistä tarkastellaan pk-yritysten (suomalaisittain mikropienet ja pienet yritykset) näkökulmasta.

1.2 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön lähteenä käytetään laajasti sijoittamiseen liittyvää kirjallisuutta. Kirjallisuuden lisäksi käytetään myös sijoittamiseen liittyviä ajankohtaisjulkaisuja sekä tunnettujen sijoitustoiminnan toimijoiden Internet-sivustoja. Erityisesti lokakuussa 2006 tapahtuneen pörssiudistuksen osalta Internet-lähteet ovat merkittävässä asemassa, sillä pörssiudistuksesta ei ole painettua kirjallisuutta vielä juurikaan saatavilla. Sijoitussuunnitelman esimerkin kuvitteellinen yritys ideoidaan Huittisten seudun yritysten taloudellisia tunnuslukuja käyttämällä. Opinnäytetyöllä ei ole varsinaista tilaajaa, vaan opinnäytetyö pyritään laatimaan oppaaksi ja havainnollistajaksi varallisuudenhallinnasta

ja sijoitustoiminnasta kiinnostuneille yrityksille ja sijoittajille. Sijoitussuunnitelmassa käytetään esimerkkinä OP-ryhmän sijoitustuotteita.

2 VARAINHALLINNAN TYÖKALUT

Sijoitusmarkkinoilla on tarjolla laaja valikoima erilaisia sijoitustuotteita. Sijoitustuotteita tarjoaa kotimaassa moni eri taho. Sijoitustuotteita voidaan ryhmitellä monella eri kriteerillä, kuten tarkoituksenmukaisen sijoitusajan, sijoituksen riskillisyyden tai sijoituksen luonteen perusteella. Sijoitusten luonteen mukaan voidaan esimerkiksi tehdä jako talletuksiin, sijoitusrahastoihin sekä osakesijoituksiin. Sijoitusinstrumenteissa eli sijoitusvälineissä on eroja, mutta myös yhtäläisyyksiä. Pankkitalletus on sijoitusmuodoista perinteisin, mutta ei kuitenkaan aina tuotoltaan kannattavin vaihtoehto. Sijoitusrahastojen tarjoama rahastovalikoima on niin riskillisyyden, tuoton kuin sijoituksen rakenteen osalta hyvin kirjavaa. Sijoitusrahastoja on Suomessa tarjolla satoja erilaisia, jotka eroavat toisistaan esimerkiksi sijoituspolitiikaltaan. Osakesijoittaminen puolestaan vaatii sijoittajalta enemmän markkinatuntemusta ja aktiivista seurantaakin kuin talletukset ja sijoitusrahastot. Osakesijoittamisessa on syytä tuntea sijoituskohteiden lisäksi mm. pörsin toimintaa sekä pysyä ajan tasalla talousmaailman tapahtumista. Ennen sijoituspäätöksiä, tulisi perehtyä huolellisesti erilaisten sijoituskohteiden ominaisuuksiin. Sijoittajan olisi syytä tarkastella esimerkiksi sijoituskohteen verotusta, rahaksi muuttamista sekä sijoituskohteen suositeltavaa sijoitusaikaa ja miettiä, mikä vaihtoehto sopii omaan tilanteeseen parhaiten.

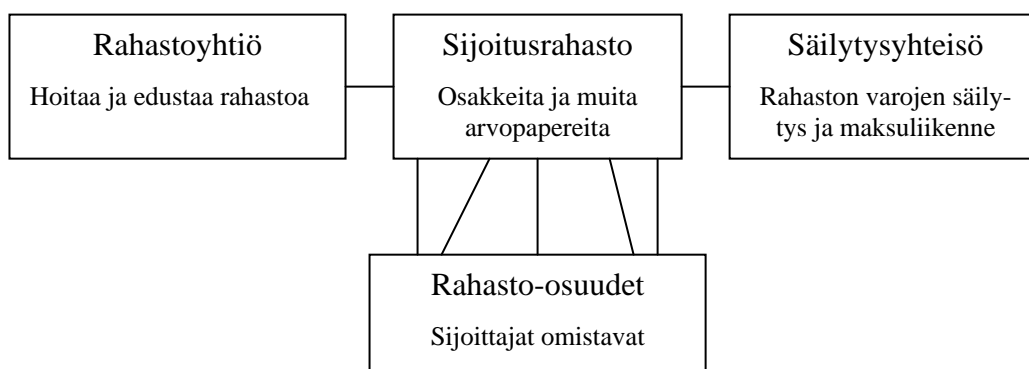
2.1 Sijoitusrahastot sijoituskohteena

Sijoitusrahasto on sijoitustoiminnassa kerättyjen varojen ja veloitteiden kokonaisuus (Leppiniemi 2005, 156.). Sijoitusrahastossa tulee olla varallisuutta vähintään 2 miljoonaa euroa ja rahastolla on oltava vähintään 50 osuudenomistajaa. Sijoitusrahasto jakaantuu keskenään yhtä suuriin rahasto-osuuksiin, joilla kaikilla on yhtäläiset oikeudet ra-

haston omaisuuteen. Sijoittajat toimivat siis sijoittamiensa sijoitusrahastojen omistajina. Rahastojen edustajina puolestaan toimivat yleensä rahastoyhtiöt. Rahastoyhtiöt ovat lähinnä pankkien tai pankkiiriliikkeiden omistamia osakeyhtiöitä. (Leppiniemi 2002, 101.) Sama rahastoyhtiö voi vastata useiden eri sijoitusrahastojen hoidosta. Rahaston osuuksien omistajat valitsevat yleensä edustajia rahastoyhtiön hallitukseen rahaston osuuksienomistajien yhtiökokouksissa. (Leppiniemi 2005, 160.) Rahasto-osuuksien lukumäärä kasvaa, kun uusia sijoittajia tulee rahastoon mukaan. Sijoittajan turvaa lisää se, että rahastoyhtiön veloista ei voida ulosmitata sijoitusrahaston omaisuutta. Toisin sanoen rahastoyhtiön tehtävänä on vain hallinnoida rahaston varoja. (Puttonen & Kivisaari 1997, 28.) Suomessa oli vuonna 2005 Suomessa rekisteröityjä sijoitusrahastoja 389. Näiden lisäksi oli ulkomaalaisia, markkinointiluvan Suomessa saaneita sijoitusrahastoja 403. Kaikista Suomessa tarjolla olleista rahastoista yli puolet oli osakerahastoja. (Lindström 2005, 214.)

Rahastoyhtiöiden suurin tehtävä on ohjata rahastojen toimintaa. Rahastoyhtiöillä on oltava valtionvarainministeriön toimilupa. Rahastoyhtiöiden toimintaa valvoo Rata eli Rahoitustarkastus. Rahastoyhtiöiden tehtävänä on kerätä asiakkaiden varat yhteen ja sijoittaa ne useisiin eri arvopapereihin ja muihin sijoituskohteisiin. Sijoitusrahastojen varojen säilyttämisestä vastaavat säilytysyhteisöt. Säilytysyhteisöjä ovat yleensä pankit ja pankkiiriliikkeet. Säilytysyhteisö veloittaa säilytyspalveluistaan sijoitusrahastoilta korvauksia. (Leppiniemi 2005, 160.) Sijoitusrahastot eivät sijoita velkarahaa, vaan ainoastaan sijoittajilta saatuja rahoja, kanavoiden ne eteenpäin valittuihin sijoituskohteisiin. Jokaisella sijoitusrahastolla on omat säännöt, joissa määritellään mm. rahaston sijoituspolitiikka ja rahastotyyppi. (Kallunki et al. 2002, 126.) Alla on kuvattuna (Kuva 1.) sijoitusrahaston rakenne ja hallinto:

Kuva 1. Sijoitusrahaston rakenne ja hallinto. (Leppiniemi 2005, 160.)

Rahastosäästäjäksi pääsee merkitsemällä rahasto-osuuksia päivän käyvän arvon mukaisesti. Sijoitusrahastolla voi olla myös alaraja ensimmäiselle sijoitussummalle, kuin myös mahdollisille jatkomerkinnoillekin. Rahastojen merkintä tapahtuu tilisiirrolla, niin kuin lunastuskin. Rahastojen lunastus tapahtuu sijoitusrahastojen merkinnän tavoin myös päivän hintaan. Päivän hinta lasketaan jakamalla sijoitusrahaston käypä markkinahinta liikkeellä olevien rahasto-osuuksien lukumäärällä. Rahasto-osuuksista ei yleensä saa osuustodistusta, vaan osuudet ovat rahasto-osuusrekisterissä. Yksi rahastosijoittamisen etu on se, että sijoituksia voi lisätä tai myydä koko ajan. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 25.) Sijoitusrahastot avaavat pääsyn useille markkinoille ja tarjoavat myös mahdollisuuden sijoittaa suursijoittajille tarkoitettuihin sijoituskohteisiin ja johdannaisiin. Yhdellä sijoitusrahastosijoituksella saadaan aikaan hyvin hajautettu sijoitus, sillä sijoitusrahaston salkunhoitajan on hajautettava sijoitusrahaston sijoituskohteet lakimääräisesti riittävän laajasti. Lisäksi Suomessa rekisteröityjä rahastoja valvotaan tarkasti eri viranomaistahoilta. (Op-Rahastoyhtiö 2006, 4.)

Sijoitusrahastoihin sijoittaessa kannattaa huomioida erityyppisten rahastojen suositeltavat säästöajat. Lyhyen koron sijoitusrahastot ovat optimaalisia alle vuoden mittaisissa sijoituksissa, sillä tuotto on tasainen eikä osuuden arvossa tapahdu suuria arvonheilahduksia. Pitkän koron rahastoille tulisi sijoitusajan olla yli vuoden. Pitkän koron rahastojen rahasto-osuuksien arvonvaihtelut ovat lyhyen koron rahastoja suurempia, mutta kuitenkin pienempiä kuin osakerahastoissa. Osakerahastoissa tuotto-odotukset ovat korkorahastoja huomattavasti korkeammat. Lyhyellä aikavälillä osakerahastojen arvonvaihtelut saattavat olla suuria, minkä tähden osakerahastoihin kannattaa sijoittaa pitkällä tähtäimellä. Osakerahastoille suositellaan vähintään 5-7 vuoden sijoitusaikaa, mutta jopa 10 vuoden säästöaikasuosituksiakin on. Yhdistelmärahastot ovat korko- ja osakesijoitusten yhdistelmiä, jolloin minimisijoitusaika on osakerahastoa lyhyempi, mutta kuitenkin pidempi kuin korkorahastoilla. Yhdistelmärahastoihin suositellaan vähintään 3-5 vuoden säästöaikaa. Sijoitusrahastoa valitessa tulee siis ainakin selvittää itselleen se, kuinka pitkäksi aikaa voidaan varat vähintään sijoittaa, miten suhtaudutaan arvonvaihteluriskeihin sekä kuinka tiiviisti on valmis seuraamaan markkinoita. (Op-Rahastoyhtiö 2006, 4.)

Sijoitusrahastoiden kulut sijoittajalle koostuvat mahdollisesta merkintäpalkkiosta, lunastuspalkkiosta ja hallinnointipalkkioista. Merkintäpalkkio on yleisesti 0 - 2 %. (Leppiniemi 2002, 107.) Hallinnointipalkkio vaihtelee yleensä 0,5 - 3 % välillä. Hallinnointipalkkio voi olla myös rahaston tuottoon sidoksissa, jolloin rahaston tuottaessa hyvin palkkio on suurempi. (Leppiniemi 2002, 108.) Lunastuspalkkio on usein euromääräinen ja summasta riippumaton. Rahaston varojen säilyttämisestä saattaa säilytysyhteisö myös periä säilyttämispalkkiota. Hallinnointipalkkiot mahdollistavat rahastoyhtiöiden kattavien analyysien, sijoitustoiminnan, arvonlaskennan, raportoinnin ja osuusrekisterin laadukkaan ylläpidon. Palkkioiden määrät vaihtelevat rahastokohtaisesti. Rahastojen palkkiot selviävät aina rahaston säännöistä. Rahastot itsessään ovat verovapaita yhteisöjä. Rahaston tuotto-osuudelle maksettu tuotto tai kasvuosuuden lunastuksen yhteydessä saatava mahdollinen myyntivoitto on verotettavaa pääomatuloa. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 31-32.)

Vuonna 2006 veron määrä on 28 %, joka peritään rahaston omistusajasta riippumatta. Vähintään 10 vuotta omistettujen rahasto-osuuksien hankintamenona saa vähentää 40 % hankintamenona. Mikäli osuudet on omistettu alle 10 vuotta, saa hankintamenona vähentää 20 %. Vaihtoehtoisesti voi vähentää myös todelliset kustannukset. (Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry:n Internet-sivustot.) Myyntivoitosta ei peritä veroa, jos myynneistä saatu voitto ei ylitä samana vuonna yli tuhatta euroa. Yksityishenkilön ei tarvitse itse ilmoittaa rahasto-osuuksiaan ja niistä saatuja tuottoja verottajalle, sillä rahastoyhtiöt antavat tarvittavat tiedot suoraan verottajalle. Luovutustappiot ovat vähennyskelpoisia puolestaan tuhannesta eurosta ylöspäin. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 31-32.) Rahastoyhtiöt pidättävät tuotto-osuudesta perittävän veron tuotto-osuuden maksun yhteydessä ennakonpidätyksenä. Sijoitusrahasto on siis itse verovapaa. Sijoitusrahasto voi siis käydä kauppaa arvopapereilla ilman luovutusvoittoveroa. Sijoitusrahasto saa myös korko- ja osinkotulot verovapaasti. (Andersson & Linnakangas 2006, 154.)

Rahastoyhtiön on julkaistava sijoitusrahastolain mukaan rahaston arvo vähintään kaksi kertaa kuukaudessa. Rahastojen arvoja voi seurata helposti eri pankkien verkkosivuilta, YLE:n ja MTV3:n teksti-tv:stä sekä suurimmista päivälehdistä. Jokaisen eurooppalaisen sijoitusrahaston on lisäksi annettava perustiedot rahastosta yksinkertaistetussa rahastoesitteessä. Rahastoyhtiöt julkaisevat myös rahastotiedotteita ja lakimääräisiä puoli- ja neljännesvuosiraportteja sekä vuosikertomuksia. Pelkkiä rahaston lukuja seu-

ratessa, saattaa oman sijoitusrahaston sijoituskohteet jäädä pimentoon. Rahastosijoittajilla on usein epätietoisuutta siitä, mihin sijoitusrahaston salkunhoitaja on varat sijoittanut. Vertailtaessa eri rahastojen eroavaisuuksia, on syytä tarkastella niitä riittävän pitkällä aikavälillä. Aikavälin tulisi olla vähintään kolme vuotta, mutta mieluiten viisi vuotta. Vertailtaessa on kuitenkin aina muistettava, että aiempi rahaston menestys ei ole taee tulevasta. Riittävä vertailuaikaväli riippuu rahaston tyypistä. Esimerkiksi osakerahastoja ei kannatta juurikaan verrata lyhyellä aikavälillä, sillä osakerahastoiden arvot muuttuvat pienellä aikavälillä hyvin epätasaisesti. Erilaisien raporttien määrästä ja laadusta voi tehdä johtopäätöksiä rahaston salkunhoitajan kyvyistä. Yleisimmät tunnusluvut rahastojen seurannassa ovat: volatiliteetti, ”tracking error”, TER-luku, salkun kiertonopeus sekä lähipiirin palkkio-osuus. (Puttonen & Kivisaari 1998, 153.)

Volatiliteetti tarkoittaa rahaston standardipoikkeamaa. Standardipoikkeamalla mitataan arvopapereiden hintojen vaihteluista aiheutuvaa tuoton heilahtelua. Volatiliteetti kertoo, kuinka rahasto-osuuden tuotto eroaa eri aikoina keskimääräisestä vuositason tuotosta. Toisin sanoen volatiliteetti kuvaa rahasto-osuuden arvon muutosherkkyyttä ja sijoitukseen näin sisältyvää riskiä. (Anderson & Tuhkanen 2004, 329.) Mitä suurempi volatiliteetti on, sitä suurempiriskinen rahasto on tuoton tasaisuuden suhteen. Kun volatiliteetti on alle 10 % on riskitaso kohtuullinen. Volatiliteetin ollessa yli 20 %, on volatiliteetti korkea. Volatiliteetti on keskimääräistä korkeampi esimerkiksi teknologiaan sijoittavilla rahastoilla, sillä teknologiayhtiöiden kurssienvaihtelut ovat suuria. (Lindström 2005, 43.) Volatiliteetti voi olla historiallinen, ennustettu tai implisiittinen. Historiallinen volatiliteetti perustuu aikaisempiin arvon muutoksiin. Ennustettu volatiliteetti on sijoittajan tai sijoitusasiantuntijan oma arvaus tulevasta. Tämänkin perusteena on suurelta osin historiallinen volatiliteetti. Implisiittinen volatiliteetti on markkinoiden odotus tulevasta volatiliteetista. (Nelskylä 2004, 91-92.) Yleensä volatiliteetti lasketaan kuitenkin päivämuutosten keskihajonnasta ja ilmaistaan prosentteina (Saario 2005, 90.).

Tracking error, josta käytetään myös nimitystä aktiivinen riski, tarkoittaa tunnuslukua, jolla mitataan rahaston tuottoa vertailuindeksin tuottoon. Tracking error kertoo, kuinka monta prosenttia rahasto on poikennut vertailuindeksistä. Korkea aktiivinen riski kertoo, että rahaston tuotto on vaihdellut voimakkaasti. Pieni aktiivinen riski puolestaan on niillä rahastoilla, jotka ovat lähinnä vertailuindeksin tuottoa. Lyhyen korkorahaston vertailuindeksinä on useimmiten kolmen kuukauden euribor. Maanosa tai maakohtaisilla osa-

kerahastoilla on vertailuindeksinä puolestaan paikallinen osakeindeksi. Toimialarahastoilla käytetään vertailuindeksinä toimialakohtaisia indeksejä. Suuremmalle alueelle ja tietyn kokoisiin yrityksiin sijoittavat sijoitusrahastot käyttävät vertailuindeksinä osakemarkkinoiden yleisindeksejä kuten esimerkiksi Dow Jones Stoxx- indeksiä. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 29.)

TER-luvulla mitataan rahastoyhtiöiden palkkioiden osuutta rahaston pääomasta. TER on lyhenne sanoista Total Expense Ratio, mikä tarkoittaa suomeksi kokonaiskustannussuhdetta. Tämä tunnusluku huomioi kaikki ne kulut, jotka voidaan periä suoraan rahaston pääomasta. Salkun kiertonopeus ilmaisee sen, montako kertaa rahaston arvopaperit ovat keskimäärin vaihtuneet raportointijakson aikana. Suuri salkunkiertonopeus osoittaa salkunhoitajan aktiivisuutta. Salkun kiertonopeudessa verrataan joko hankittujen tai myytyjen arvopaperikauppojen yhteissummaa rahaston keskimääräiseen pääomaan. Vertailuluvuksi valitaan summista pienempi. Salkunkiertonopeus voi olla myös liian suuri, jos salkunhoitaja harjoittaa liian aktiivista kaupankäyntiä. (Helsingin pörssi 1998, 30.) Lähipiirin palkkio-osuudella mitataan samaan konserniin kuuluville arvopaperinvälittäjille maksettuja välityspalkkioita (Suomen Pörssisäätiö 2004, 30.). Mikäli haluaa seurata rahastonsa menestystä täysin puolueettomasti, eikä halua lukea minkään rahastoyhtiön tuottamia seurantoja, kannattaa seurata esimerkiksi OMX Oyj:n julkaisemaa rahastoraporttia. OMX Oyj pyrkii julkaisemassaan rahastoraportissa sijoitusrahastojen objektiiviseen vertailuun. (Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot) Rahastoraporttien seurantatiheys tulisi miettiä sijoitusajan sekä sijoitusrahaston riskillisyyden ja muutosherkkyyden mukaisesti. Mitä korkeampi esimerkiksi volatilitteetti on, sitä useammin tulisi rahaston arvon kehitystä seurata.

Sijoitusrahastoja on erityyppisiä. Sijoitusrahastot voidaan jakaa riskin mukaan tai tyyppinsä mukaan. On syytä muistaa, että mitä suurempaa voittoa tavoitellaan, sitä suurempi on todennäköisesti myös rahaston riski. Sijoitusrahastot voidaan jakaa myös korko-, yhdistelmä- ja osakerahastoihin. Riski on yleensä pienin korkorahastoissa, kun taas tuotto on yleensä suurempi osakerahastoissa. Joka tapauksessa osakerahastossa on pienempi riski kuin pelkissä osakkeissa, sillä rahastojen salkunhoitajat hajauttavat sijoitukset moniin eri kohteisiin ja monille eri markkinoille. Sijoitusrahasto-osuuksia on yleensä kahdenlaisia. Tuotto-osuudet oikeuttavat osingon kaltaiseen tuoton maksamiseen osuuden omistajan tilille. Tuotto-osuuksien vuotuinen suuruus on yleensä määriteltynä sijoit-

tusrahaston säännöissä. (Leppiniemi 2005, 157.) Tuoton maksaminen vähentää rahasto-osuuden arvoa tuoton verran. Kasvuosuuksien tuotot puolestaan pääomitetaan ja osuudenomistajan suhteellinen osuus rahaston pääomasta kasvaa. Varat jäävät näin rahastoon ja tuotot saadaan osuuksia myydessä. Samassa rahastossa on yleensä niin tuotto- kuin kasvuosuuksia. (Leppiniemi 2005, 156.)

Korkorahastot

Korkorahastot sijoittavat korkoa tuottaviin arvopapereihin eli joukkolainoihin. Rahaston tuotto-odotusten perustana ovat täten korkomarkkinoiden mahdollisuudet. Korkorahastoihin sisältyvä riski liittyy oleellisesti markkinakorkojen nousuun. Markkinakorkojen nousu aiheuttaa rahaston salkussa olevien velkakirjalainojen ja rahamarkkinasijoitusten arvon alenemista. Arvonalenemisen nopeus ja voimakkuus riippuu puolestaan sijoitusten pituudesta. Nyrkkisääntönä on, että mitä pidempi sijoitusten keskimääräinen pituus on, sitä suurempi on muutoksen vaikutus rahaston arvoon. (Leppiniemi 2005, 157.) Korkorahastoista pienin riski on lyhyen koron rahastoissa. Lyhyen koron rahastoilla tarkoitetaan juoksuajaltaan alle vuoden arvopapereihin sijoitettavia rahastoja. Tällaisia rahastoja voidaan kutsua myös rahamarkkinarahastoiksi. Lyhyen koron rahastojen tavoitteena on yleensä ylittää pitkällä aikavälillä kolmen kuukauden euribor-koron tuotto. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 9.) Lyhyen koron rahastot sijoittavat varojaan valtion, kunnan, pankkien ja muiden julkisyhteisöjen liikkeelle laskemiin tai takaamiin korkoinstrumentteihin ja johdannaisinstrumentteihin. Euroalueella varat sijoitetaan yleisesti EU- alueen valtioiden velkasitoumuksiin ja lyhyisiin obligaatioihin sekä pankkien liikkeelle laskemiin sijoitustodistuksiin. (Anderson & Tuhkanen 2004, 293.)

Keskipitkän koron rahastot tekevät sijoituksiaan sekä pitkän että lyhyen koron instrumentteihin. Pitkän ja lyhyen koron painotuksia säädellään korkomarkkinoiden tuotto-odotusten mukaan. Pitkän koron rahastoja puolestaan kutsutaan joukkolainarahastoiksi ja niiden juoksu-aika on yli vuoden. Pitkempi sijoitusaika tuo yleensä enemmän tuotto-odotusta, mutta myös riskiäkin. (Leppiniemi 2005, 157.) Pitkän koron rahastojen tavoitteena on yleensä saavuttaa viitelainaindeksiä parempi kehitys (Suomen Pörssisäätiö 2004, 9.).

Korkorahastojen etuna on se, että pienilläkin summilla saadaan mahdollisuus tehdä sijoitus erilaisiin korkokohteisiin, mikä puolestaan parantaa sijoituksen tuottoa. Korkorahastojen salkunhoitajat hajauttavat sijoituksensa ajallisesti. Se tarkoittaa sitä, että ostetaan eri aikoina ja eripituisia joukkolainoja. Lisäksi hajauttamista tapahtuu maantieteellisesti sekä liikkeellelaskijakohtaisesti. Ne rahastot, jotka sijoittavat euroalueen ulkopuolelle ottavat myös valuuttakurssiriskin. Korkorahastojen tuotto perustuu sijoituskohdeiden arvonnousuihin ja -laskuihin sekä korkomarkkinoiden kehitykseen. Korkojen noustessa rahaston arvo laskee ja korkojen laskiessa rahasto-osuuksien arvo nousee. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 18.)

Yhdistelmärahastot, indeksirahastot, rahasto-osuusrahastot ja erikoissijoitusrahastot

Yhdistelmärahastot ovat rahastoja, jotka sijoittavat sekä korkomarkkinoille että osakemarkkinoille. Korkosijoitusten ja osakkeiden määrän painotus ja niiden vaihtelurajat selviävät rahaston säännöistä. Korkosijoitusten ja osakesijoitusten osuutta rahaston salkussa muutetaan markkinoiden tilanteen mukaan. Useimmiten painotukset ja liikkumavara erilaisten sijoitusten välillä ilmoitetaan rahaston esitteessä prosenttilukuina. Yhdistelmärahaston lisäksi on olemassa indeksirahastoja. Indeksirahastot sijoittavat varansa tietyn indeksin painojen mukaan. Indekseillä on rajattu tietyn liikkeellelaskijan arvopapereiden osuutta salkussa. Rahasto-osuusrahastot sijoittavat toisiin sijoitusrahastoihin. Tämä alentaa rahaston riskiä suhteessa tavalliseen sijoitusrahastoon. Erikoissijoitusrahastot sijoittavat myös eri kohteisiin hajauttaen riskiä, mutta erikoissijoitusrahastoille ei ole asetettu vaatimuksia tietyn arvopaperin määrästä rahaston salkussa. Sijoitusrahastolain mukaan yhteen sijoituskohteeseen saa sijoittaa enintään 10 % rahaston arvosta. Sijoitusrahaston sijoittama määrä ei saa myöskään olla enempää kuin 10 % sijoitetun yhtiön osakepääomasta. (Martikainen & Martikainen 2006, 123.) Erikoissijoitusrahastot ovat täten usein riskillisempiä kuin tavalliset sijoitusrahastot. Erikoissijoitusrahastoa voidaan kutsua myös vipurahastoksi, jos rahasto käyttää toiminnassaan aktiivisesti johdannaisia. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 6.)

Vipurahastot pyrkivät ennakoimaan pörssikurssien ja osakkeiden kurssikehitystä. Johdannaisten avulla vipurahastot pyrkivät saamaan keskimääräistä osaketuottoa paremman tuoton. Johdannaiset jaetaan optioihin ja termiineihin. Optioon sijoittanut voi valita,

tekeekö kaupan vai ei. Termiinisopimus on sitova ja kauppa on toteutettava määräajassa. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 6.) Pitkällä aikavälillä vipurahastot pyrkivät saamaan osakemarkkinoita suuremman tuoton ja joutuvat ottamaan suurempia riskejä kuin muut osakerahastot. Vipurahastojen hallinnointipalkkiot ovat yleensä korkeampia kuin tavallisten rahastojen, koska niiden sijoitustoiminta vaatii paljon työpanosta. Hedge fundsijoitusrahastoiden tavoitteena on positiivinen tuotto kaikissa markkinatilanteissa. Hedge fund- rahastot pyrkivät absoluuttiseen tuottoon erittäin aktiivisella sijoituspolitiikalla. Hedge fund- rahastot vaativat rahaston salkunhoitajilta ammattitaitoa, jolloin palkkiomäärät useimmiten myös nousevat. (Nikkinen et al. 2002, 19.)

Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat pelkästään tai suurimmaksi osaksi osakemarkkinoille. Osakemarkkinoilla tuotto-odotukset ovat korkorahastoja huomattavasti korkeammat, mutta niin on myös sijoituksen riskikin. Osakerahastojen arvonheilahtelut voivat olla melko suuria. Osakerahastojen riski on kuitenkin pienempi kuin yksittäisten osakesijoitusten, sillä rahaston salkunhoitajat hajauttavat sijoituksia. Osakerahaston riskiä voi pienentää jakamalla sijoitukset useisiin eri rahastoihin niin maantieteellisesti kuin toimialallisestikin. Kun valitaan useiden eri maiden rahastoja, saadaan yksittäiseen maahan kohdistuva riski minimoitua. Osakerahastoja on mm. kotimaan, Euroopan, koko maailman ja kehittyvien markkinoiden rahastot. Osakerahastot voivat myös sijoittaa tietyn tyyppisiin tai kokoisiin yhtiöihin, kuten pk-yrityksiin. Eri toimialoihin erikoistuneita sijoitusrahastoja löytyy myös suuri kirjo. Yleisiä toimialarahastoja on mm. lääketieteen-, tekniikan-, metsäteollisuuden- sekä kiinteistönhallinnanrahastot. On olemassa lisäksi tietyn periaatteen mukaan sijoitettavia rahastoja, kuten kestävän kehityksen yrityksiin sijoittavat rahastot.

Osakerahastoiden tuottovaatimukset tähtäävät yleensä tietyn alueen osakeindeksin tai toimialaindeksin ylittämiseen. Vertailuindeksejä on mm. DJ Euro Stoxx, Dow Jones Stoxx ja OMXH25 (Kauppalehti Online.). Osakerahastojen riskien pienentämiseen salkunhoitajat saattavat käyttää johdannaisia. Johdannaiskaupoissa käydään kauppaa tulevilla hinnanmuutoksilla. Johdannaismarkkinoilla myydään ja ostetaan tulevaan kauppatapahtumaan liittyviä ehdottomia ja ehdollisia sopimuksia. Johdannaisia ovat esimerkik-

si termiinit ja optiot. Termiini on sen asettajaa ja haltijaa sitova sopimus tulevasta kaupasta, joka tehdään tietyssä aikana, tiettyyn hintaan ja tietyllä määrällä. Optiot puolestaan ovat osto- tai myyntioikeuksia, jotka eivät velvoita tekemään kauppaa, mikäli opti-onhaltija ei niin halua. (Leppiniemi 2005, 163.)

Rahaston valinnassa tulee kiinnittää huomiota moneen eri tekijään. Ensinnäkin on syytä tarkastella rahaston historiallista tuottoa, vaikka se ei olekaan tae rahaston tulevasta tuotosta. Joitakin päätelmiä voi historiallisesta tuotosta kuitenkin tehdä. Hyvä historiallinen tuotto on yksi merkki salkunhoitajan ammattitaidosta. Toisaalta pitkään jatkunut nouseva historiallinen tuotto voi olla merkki myös siitä, että rahaston arvo alkaa olla huipussaan ja lasku on väistämättä jossain vaiheessa tulossa. Toiseksi kannattaa tarkastella eri rahastojen palkkioiden suuruksia. Erilaiset palkkiot luonnollisesti vähentävät saatua nettotuottoa. Keskimääräistä korkeampi palkkio voi kertoa myös, että rahasto pyrkii erittäin aktiivisella analyysitoiminnalla korkeaan tuottoon. (Puttonen & Kivisaari 1999, 30.) Sijoitusrahastoa valittaessa tulee huomioida myös sijoitusajan pituus. Rahastoesitteissä on aina suosituksena minimisijoitusaika kullekin rahastolle. Esimerkiksi osakerahastoille minimisijoitusaika on huomattavasti pidempi kuin lyhyen koron sijoitusrahastoille. Riskiin liittyen tulee myös miettiä, kuinka suurta vaihtelua suvaitsee omassa sijoituksessaan. Toisten rahastojen arvo saattaa vaihdella pienellä aikavälillä suurestikin. Rahastosäästämisellä on monia etuja:

- säästöt sijoitetaan salkunhoitajan toimesta useisiin eri kohteisiin, jolloin riski pienenee
- rahasto-osuudet on helposti ja nopeasti realisoitavissa rahaksi
- rahaston sijoituspäätöksistä vastaavat ammattilaiset
- rahastot käyvät kauppaa suurilla kauppaerillä, jolloin kustannukset ovat piensijoittajaa pienemmät
- pitkällä aikavälillä markkinoiden vaihtelut ovat tasaisia
- rahastot eivät vaadi niin aktiivista seuraamista kuin osakkeet
- laajan sijoitustuntemuksen omaavat salkunhoitajat mahdollistavat itselle vieraisiin kohteisiin sijoittamiseen
- mahdollisuus sijoittaa rahamarkkinavälineisiin. (Suomen Pörssisäätiö 2004, 13.)

Automaattinen katteensiirto sijoitusrahastoon parantaa yrityksen maksuvalmiuden hallintaa automatisoimalla likvidien varojen sijoittamisen. Automaattinen katteensiirto tarkistaa yrityksen tilin saldon sovittuina ajankohtina. Kun saldo ylittää valitun saldorajan, tapahtuu automaattinen katteensiirto lyhyen koron rahastoon. Tällä tavalla yrityksen kassaylijäämien seuraaminen ja sijoittaminen ulkoistetaan yrityksestä. Kun yritys taas tarvitsee rahastoon siirretyn rahan, on se helposti lunastettavissa takaisin tilille. (OPK Varallisuudenhoitopalveluiden esitelmä 5.9.2005)

2.2 Tuottotilit ja sijoittaminen

Pankkitalletus on lyhytaikainen sijoitus, jossa sijoittaja lainaa rahojaan pankille. Talletuksille ominaista on niiden talletussuoja. Suomalaisten talletuspankkien on kuuluttava Talletussuojarahastoon. Rahaston tehtävänä on korvata asiakkaiden talletukset, mikäli pankki ei pysty maksamaan asiakkaan varoja takaisin. Rahastosta korvataan yhdelle asiakkaalle enintään 25 000 euroa yhdessä pankissa olevista talletuksista. Tämä tarkoittaa sitä, että kun talletusten määrä on alle 25 000 euroa, ovat ne täysin turvattuina. Mikäli talletuksia on yli 25 000 euroa, on ylimenevä osa suojan ulkopuolella. Varat korvataan kuitenkin kokonaan, mikäli varat on saatu oman asunnon myynnistä ja varat on tarkoitettu jatkossa käyttämään uuden asunnon ostamiseen. Tällaista suojaa ei tarjota mikään muu sijoitusmuoto. (Rahoitustarkastuksen Internet-sivustot) Talletusten tuottoa on niille maksettu korko. Toisin sanoen korko on rahan hinta (Anderson 2001, 56.). Korkomarkkinoiden ytimen muodostavat rahamarkkinat ja valtion obligaatiomarkkinat (Anderson 2001, 63.). Korko voidaan maksaa tilin päiväsaldolle tai kuukauden alimmalle saldolle. Koron määrään vaikuttaa myös talletuksen määrä ja juoksuaika. (Anderson & Tuhkanen 2004, 167.)

Tuottotilit eroavat muista sijoitusmuodoista siinä, että talletusten tekemiseen ei yleensä liity kustannuksia, kuten merkintä- tai välityspalkkioita (Anderson & Tuhkanen 2004, 79.). Tuottotilien tuottoa on myös helpompi laskea etukäteen kuin muiden sijoitusten. Tuottotilien korko voi olla sidoksissa tietyn koron muutoksiin tai korko voi olla ennalta sovittu sopimuskaudeksi. Korkosidonnaiset talletukset ovat yleensä sidottuna sellaisiin korkoihin, jotka muuttuvat korkeintaan neljän kuukauden välein. Nämä mahdolliset koronmuutokset eivät myöskään ole kerralla kovin suuria, sillä kyseisiin korkoihin on

sidottu paljon lainoja ym. sopimuksia. (Anderson & Tuhkanen 2004, 81.) Tuottotilejä on erilaisia eri rahoituslaitoksilla. Tuottotilejä esitellessä käytetään tässä opinnäytetyössä esimerkkinä Osuuspankkiryhmän tarjoamia tuottotilejä.

Tuottotili voi olla sidottuna esimerkiksi euribor- tai prime -korkoihin. Euribor on EU-alueella, Islannissa, Norjassa ja Sveitsissä toimivista pankeista muodostuvan euribor-paneelin määrittämä korko. Euribor on lyhenne englannin kielen sanoista Euro Interbank Offered Rate. Euribor-koron määrittelyperusteena pankit käyttävät sitä korkoa, jota hyvän luottokelpoisuuden omaava pankki tarjoaa toiselle pankille tietylle maksimissaan vuoden pituiselle ajanjaksolle pankkien välisille talletuksille. Euribor lasketaan europaneeliin kuuluvien pankkien keskiarvona. Keskiarvoa laskettaessa jätetään huomioida 15 % korkeimmista ja matalimmista korkotarjouksista. Euribor-korko lasketaan sekä 365:n ja 360:n korkopäivän mukaisesti. (Leppiniemi 2005, 96.) Prime -korko on pankkikohtainen korko. Prime voidaan määrittellä parhaimman asiakkaan riskittömäksi luottokoroksi. Prime -korko on euribor -korkoa vakaampi pitemmän aikaa, eikä reagoi niin herkästi markkinoiden muutoksiin. Pitkällä aikavälillä prime seuraa euriborin korkotason muutoksia. (Leppiniemi 2005, 97.)

Tuottotileiltä saatavat korkotulot ovat lähdeveron alaisia. Lähdeveron määrä on 28 prosenttia. (Martikainen & Martikainen 2006, 161.) Korkotulot, joista on peritty lähdevero, eivät ole verovelvollisen veronalaista tuloa. Korkotulon lähdeverotus ei koske yhteisöjä ja elinkeinoyhtymiä. (Andersson & Linnakangas 2006, 129.) Lähdeveron alaisia korkotuloja ovat kotimaiseen talletuspankkiin tai ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevaan sivukonttoriin yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitettulle tilille tehdyille talletukselle maksetut korot (Andersson & Linnakangas 2006, 131.). Suomen valtio on arvioinut saavansa korkotulojen lähdeverosta vuonna 2006 tuloja 165 miljoonaa euroa (Andersson 2006, 15.). Korkotulon maksaja pidättää maksamastaan verollisesta korosta lähdeveron ja maksaa sen valtion tilille. Lähdevero on lopullinen vero, minkä seurauksena koronsaajan ei tarvitse ilmoittaa sitä tulonaan eikä talletusta varallisuutenaan. Lähdeveron perimisen jälkeen jäljelle jääneestä tulosta ei saa tehdä vähennyksiä verotuksessa. (Andersson 2006, 114.)

Jatkuva tuottotili

Jatkuva tuottotili on hyvä vaihtoehto silloin, kun yritys ei halua sijoittamilleen varoille määrättyä sijoitusaikaa. Jatkuvan tuottotilin ja yrityksen käyttötilin välillä voidaan tehdä sähköisesti siirtoja verkkopalveluiden avulla mihin kellon aikaan tahansa. Jatkuvalle tuottotilille saa siis tehtyä lisätalletuksia vapaasti ja nostaa tai siirtää varoja milloin vain. Jatkuva tuottotili ei ole maksuliikennetili. Jatkuva tuottotili on likvidi ja riskitön sijoitus. Jatkuva tuottotili on myös hyvä välietappi kotiutettaville sijoitusvaroille. Jatkuvalle tuottotilillä voi olla myös nostoprovisio. Nostoprovisiota voi olla jokin tietty kiinteä summa tai prosenttimäärä nostettavasta summasta. Nostoprovisio on palkkio rahalaitokselle siitä, että tallettaja nostaa osan säästöistä tai koko summan kesken säästämisaikaa. Lisäksi jatkuvalle tuottotilille voidaan asettaa saldoalaraja, minkä alle tilin saldo ei saa mennä. Jatkuvan tuottotilin korko lasketaan tilillepanopäivästä nostopäivää edeltävään päivään asti. Korko liitetään tilin pääomaan kalenterivuoden viimeisenä päivänä. Koron saa nostettua nostoprovisiota tammikuun aikana. (OPK Maksuliikennepalvelut 11.12.2004)

Määräaikainen tuottotili

Määräaikainen tuottotili tarjoaa jatkuvaa tuottotiliä paremman koron, koska raha on sidottuna tietyn määräajan. Määräaikainen tuottotili eroaa jatkuvasta tuottotilistä siinä määrin, että määräaikaisen tuottotilin sijoituksen pituus on säädelty ajassa. Määräaikaiselta tuottotililtä ei voi tehdä vapaasti nostoja tai siirtoja kuten jatkuvalta tuottotililtä sopimuskauden aikana. Mikäli määräaikaiselta tililtä suorittaa noston kesken määräajan, saattaa menettää ansaitun koron tai joutua maksamaan nostoprovisioita. Määräaikainen tuottotili on myös riskitön vaihtoehto. Tuottotilit ovat aina sidottuja ennalta nimettyihin korkoihin. Käytettäviä korkoja on mm. 12 kuukauden euribor ja prime. Tuottotileillä on tallettajan takuusuoja, joka on enintään 25 000 euroa. (OPK Talletus- ja rahoituspalvelut 14.4.2005)

2.3 Osakesijoittaminen

Osakesijoittamisen perusta on yksinkertainen. Osakeyhtiöt hankkivat rahoitusta toimintaansa oman tai vieraan pääoman muodossa. Oman pääoman muodostavat juuri osakkeet eli osakkeenomistajien riskisijoitukset yritykseen. (Puttonen & Kivisaari 1999, 143.) Osakeyhtiöiden tehtävänä on tuottaa voittoa osakkeenomistajille. Voitontuottamisella osakkeenomistajalle voidaan tarkoittaa tilinpäätöksen tuloslaskelmasta ilmenevän tilikauden tuloksen ja taseen jakokelpoisten varojen, yhtiön varallisuuden tai näiden yhdistelmän maksimointia. (Mähönen & Villa 2006, 9.) Pörssiyrityksiä eli julkisesti noteeratuksi yhtiöksi yritykset pyrkivät silloin, kun ne ovat kasvaneet niin suuriksi, että niiden investointeja on vaikeaa rahoittaa perustajaosakkaiden pääomalla (Helsingin pörssi 1998, 11.).

Pörssiyrityksellä eli julkisella yhtiöllä tulee olla osakepääomaa vähintään 80 000 euroa (Martikainen & Martikainen 2006, 44.). Osakkeet tuovat yleensä osakkeenomistajille oikeuden osinkoon ja äänivaltaan (Marttila 1999, 55.). Osakkeen omistaminen on halua osallistua yrityksen liiketoiminnan riskeihin ja tuottomahdollisuuksiin. Osake on luonteeltaan perpetuaalinen. (Mähönen & Villa 2006, 114.) Tämä tarkoittaa, että osake on lähtökohtaisesti eräpäivätön ja ikuinen sijoitus. Osakepääoma on siis yritykselle niin sanotusti ikuista pääomaa, sillä yrityksen ei tarvitse koskaan maksaa takaisin osakkeenomistajalle saamiaan rahoja. Yhtiöllä ole myöskään mitään velvollisuuksia maksaa tuottoja osakkeelle. Osakesijoitus on luonteeltaan siis myös residuaalinen. (Mähönen & Villa 2006, 20.) Osakkeenomistaja voi vaatia rahojaan takaisin ainoastaan, kun yritys lopettaa toimintansa. Silloinkin vasta kun kaikki velkojat ovat saaneet oman osuutensa. (Anderson & Tuhkanen 2004, 119.) Yhtiön purkautuessa osakkeidenvälinen maksusaantijärjestys selviää yhtiöjärjestyksestä. Lähtökohtaisesti kaikki osakkeet tuottavat yhtäläisen oikeuden yhtiön nettovarallisuuteen yhtiötä purettaessa tai konkurssitilanteessa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiöllä on oikeuksiltaan ja velvollisuuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita. (Mähönen & Villa 2006, 40.)

Osakesijoittamista koskevissa tutkimuksissa on havaittu, että osakesijoittamisen tuotto on kymmenen vuoden horisontilla selvästi tuottavampaa kuin obligaatioiden ja rahamarkkinoiden tuotto. Helsingin pörssissä noteerattujen osakkeiden keskimääräinen nousu on ollut vuosina 1925 - 2005 noin 8 % vuodessa. Vuodesta 1970 vuoteen 2005 vuo-

tuinen arvonnousu on ollut 10,4 %. (Lindström 2005, 51.) Kuten edellä mainituista luvuista voidaan päätellä, pitkällä aikavälillä osakkeet tarjoavat myös parhaimman suojan inflaatiota vastaan. Osakkeet antavat parhaimman suojan, koska yritysten reaaliomaisuus ja liiketoiminta luo osakkeille vankan pohjan. (Puttonen & Kivisaari 1999, 30.) Lisäksi osakkeiden inflaatiosuojaa on peruteltu sillä, että kokonaistuotanto kasvaa koko ajan. Toisin sanoen, tätä tapahtuu niin kauan kuin bruttokansantuotekin kasvaa. (Lindström 2005, 55.) Eniten vaihdetuimmat osakkeet täyttävät yleensä seuraavat kriteerit:

- ostokohteen liikevaihto ja tulos ovat suuria
- historiallinen tuloksentekeyky on todistettavasti hyvä
- oman pääoman tuotto on hyvä ja velkaantumisaste pieni
- yrityksellä on arvostettu johtoporras ja
- liiketoiminta on yksinkertaista. (Puttonen & Kivisaari 1999, 62.)

Pääoman hankinta tapahtuu niin, että pääomaa tarvitseva yritys laskee liikkeeseen arvopapereita. Arvopapereiden liikkeeseen laskemista kutsutaan myös emittoinniksi. Näillä liikkeeseen lasketuilla arvopapereilla käydään tämän jälkeen kauppaa joko ensisijaisilla tai toissijaisilla markkinoilla. Liikkeeseenlasketut arvopaperit voivat olla joko oman pääoman ehtoisia tai vieraan pääoman ehtoisia. Oman pääoman ehtoisia arvopapereita ovat esimerkiksi osakkeet. Vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita edustaa mm. joukkovelkakirjalainat. (Leppiniemi 2005, 125.) Osakemarkkinat jaetaan kahteen osaan: ensisijaismarkkinoihin ja toissijaismarkkinoihin. Ensisijaismarkkinoilla yritykset itse tarjoavat osakkeitaan sijoittajille. Toissijaismarkkinoilla sijoittajat käyvät osakekauppaa keskenään. Toissijaisten markkinoiden eli jälkimarkkinoiden merkitys on olennainen siksi, että pääoman tarvitsija voi saada varoja käyttöönsä pitemmäksi ajaksi kuin yksittäiset sijoittajat olisivat valmiita rahojaan sitomaan. Jälkimarkkinakelpoisuus luo sijoitus- ja rahoitusmahdollisuuksia monikertaisesti enemmän ja tuo tehokkuutta verrattuna ensisijaismarkkinoihin. Pörssin tehtävänä on ilmoittaa osakkeiden markkinahinnat ja tapahtuneet kaupat. Pörssit luovat sijoittajalle osakemarkkinat. Ilman keskitettyä markkinapaikkaa, joutuisivat sijoittajat itse etsimään myyjät ja ostajat haluamilleen osakkeille. (Kariola et al. 2004, 58.)

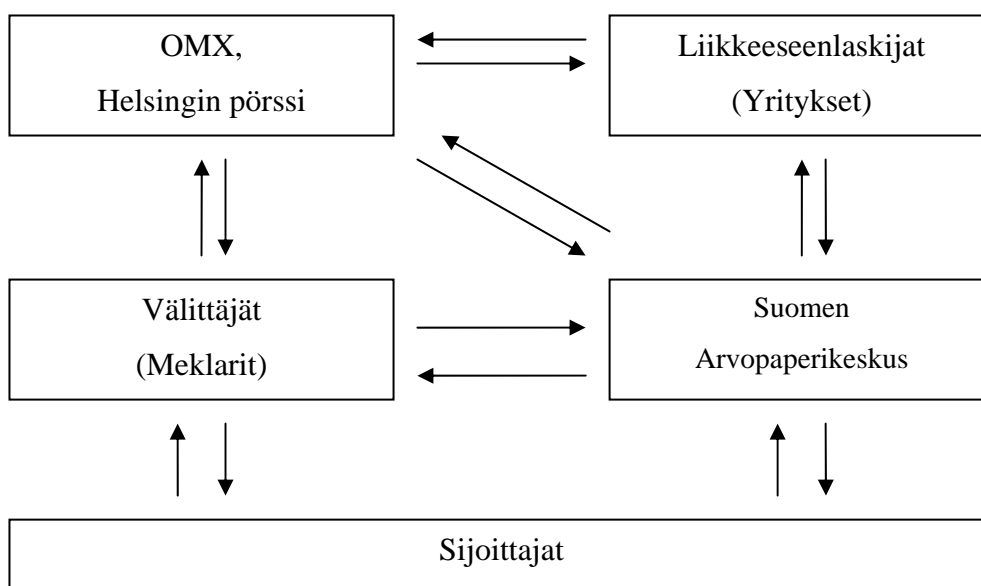
Se, että yhtiö on pörssiyhtiö luo sijoittajalle hyvän seurantaperustan, sillä pörssitiedottaminen on pörssiyhtiöiden velvollisuus. Pörssiyhtiöiden on annettava markkinaosapuolille selkeä kuva siitä, mitä on tapahtunut ja miksi, sekä mitä tapahtuu tulevaisuudessa ja miten mikäkin asia sopii yhtiön strategiaan. (Kariola et al. 2004, 21.) Pörssiyhtiöt antavat mm. tulosvaroituksia, strategian muutosilmoituksia ja organisaation muutosilmoituksia. Pörssiyhtiöt tiedottavat luonnollisesti myös yritysostoista ja myynneistä sekä sulautumisista. Merkittävät henkilövaihdokset kuuluvat myös tiedottamisen piiriin. (Kariola et al. 2004, 153-154.) Pörssiyhtiöiden uutiskynnys on myös matalammalla kuin pörssin ulkopuolisen yhtiön. Pörssiyhtiöiden toiminnasta media kirjoittaa paljon ja pörssiyhtiöt itse uutisoivat paljon toiminnastaan. Näin pörssiyhtiön toimintaa on helpompi seurata kuin pörssin ulkopuolisten yhtiöiden. (Poikolainen 1996, 10.) Alla on listattuna yleisimpiä pörssitiedottamisen asioita:

- yrityksen taloudellisen tilanteen muutokset
- yhtiökokouksen tai hallituksen päätökset, mikäli ne koskevat tilinpäätöstä, osakeantia, osingonjakoa tai julkisen ostotarjouksen esittämistä
- organisaatiomuutokset
- merkittävät yrityskaupat
- konsernisuhteiden syntymiseen liittyvät asiat
- fuusiot
- merkittävät liiketoimet. (Poikolainen 1996, 17.)

Pörssiyhtiöiden tiedottamiselle on asetettu myös muitakin vaatimuksia. Tiedotteiden tiedot tulee olla niin täydellisiä, etteivät ne johda harhaan. Tietojen on oltava myös sellaisia, että sen vaikutusta yhtiön taloudelliseen asemaan ja toimintaan voidaan arvioida. Lisäksi tieto tulee julkistaa samanaikaisesti pörssille ja keskeisille tiedotusvälineille. (Poikolainen 1996, 23.) Pörssiosakkeiden kaupoissa sijoittajat itse eivät voi suoraan toteuttaa ostoja ja myyntejä. Välittäjät tekevät pörsseissä kauppvoja sijoittajilta saatujen toimeksiantojen mukaan. Sijoittajan ja välittäjän välillä on komissiokauppasuhte. Välittäjät tekevät täten kauppvoja ostajien ja myyjien puolesta näiden lukuun. Kaupan osapuolet eivät edes tiedä toistensa henkilöllisyyttä. Välittäjänä toimivat Suomessa pankit ja välitysvälitteet. Osakkeiden välitystoiminta on luvanvaraista. Käytännössä pörssikauppoja tekevät arvopaperinvälittäjien edustajina pörssimeklarit. (Leppiniemi 2005, 126.) Pohjoismaisessa pörssissä välittäjänä toimivat pankit ja pankkiiriliikkeet. Pohjoismai-

sessä pörssissä on noin 150 arvopaperinvälittäjää, joiden palveluksessa on noin 1 200 rekisteröityä meklaria. Kauppaa käydään yritysten osakkeiden noteerausvaluutassa (Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot.). Arvopaperimarkkinoiden yhdeksi osaksi voidaan nykyään laskea myös arvopaperinvälittäjistä riippumattomat, itsenäiset analyysitoimistot, jotka tarjoavat mm. sijoitustutkimuksiaan sijoittajille suoraan tai välittäjien kautta. (Kariola et al. 2004, 34.)

Osakekaupan toteutumisen jälkeisessä selvitystapahtumassa arvo-osuudet toimitetaan maksua vastaan arvo-osuustilille ja samalla vähennetään vastaava määrä myyjän arvo-osuustililtä. Yhtiön kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään on määrättävä sen yhtiöjärjestyksessä. (Mähönen & Villa 2006, 209.) Tavanomaisesti kauppojen selvitysaika on kolme pankkipäivää. Suomalaisen osakkeenomistajan pitää olla rekisteröityneenä omalla nimellään arvo-osuusjärjestelmään. Arvo-osuustili on osakkeenomistajalle ilmainen, sillä niiden kustannuksista vastaa pörssiyhtiöt. Arvo-osuusjärjestelmää ylläpitää Suomen Arvopaperikeskus Oy. (Leppiniemi 2005, 135-136.) Alla on kuvattuna (Kuva 2.) osakemarkkinoiden osapuolet kotimaan arvopaperimarkkinoilla:

Kuva 2. Osakemarkkinoiden osapuolet. (Helsingin pörssi 1998, 38.)

Sopivaa pörssiyhtiötä voi kartoittaa monella eri mittarilla. Yrityksen liikevaihtoa ja tuloista kannattaa vertailla saman alan tai saman kokoluokan yrityksiin. Lisäksi kannattaa ottaa selvää siitä, kuinka hyvin sijoitettu pääoma ja oma pääoma ovat yrityksessä tuotaneet. Eräs tapa mitata yrityksen kannattavuutta on suhteuttaa sen tulos käytettävissä

olevien resurssiensa määrään. (Leppiniemi 2002, 222.) Lisäksi yrityksen menestystä valaisee liikevoittoprosentti. Yrityksen osingonjakopolitiikkaan tulisi myös tutustua. Kannattaa selvittää, kuinka suuri osa tuloksesta on yleensä osinkona jaettu ja onko jaettava määrä viime aikoina laskenut vai noussut. Menestystä mittaavien lukujen lisäksi kannattaa tarkastella yrityksen riskillisyyttä. Riski koostuu kahdesta osasta. Osa riskistä voidaan mitata tilastollisin menetelmin erilaisilla mittareilla. Toista osaa riskistä ei voida mitata saati arvioida. Riski sisältää siis mahdollisuuden, että tapahtuu jotain odottamatonta. Osakesijoitusten osalta riskiä voi mitata tutkimalla arvopaperin historiaa esimerkiksi hintakehitystä analysoimalla tai vertaamalla arvopaperin hintakehityksen riippuvuutta muiden arvopapereiden hintakehitykseen. (Saario 2005, 87.) Osakesijoituksissa ja yrityksen toiminnassa on monenlaisia riskejä. Seuraavassa on listattuna tärkeimmät:

- korkoriski
- markkinariski
- inflaatoriski
- liikeriski
- rahoitusriski
- likviditeettiriski
- valuuttariski
- maariski. (Nikkinen et al. 2002, 30.)

Korkoriski tarkoittaa korkotason muutoksesta aiheutuvia arvopaperien hinnanvaihteluita. Markkinariski puolestaan on koko markkinoiden muutoksista aiheutuvaa arvopaperien hinnanvaihtelua. Markkinariskejä ovat esimerkiksi sodat. Inflaatoriski tarkoittaa sitä, että sijoitetun euron arvo ei ole välttämättä tulevaisuudessa yhtä suuri kuin sijoitettaessa. Liikeriskit liittyvät toimialoihin ja toimintaympäristöihin. Rahoitusriskillä tarkoitetaan yrityksen voiton vaihteluita eri vuosina. Voittojen vaihtelut ovat yleensä yrityksellä sitä suurempia, mitä enemmän on velkaa suhteessa omaan pääomaan. Likviditeettiriski liittyy arvopaperin ostamisen ja myymisen helppouteen. Arvopaperit, joiden myymistä tai ostamista ei ole säännelty ajallisesti ovat likvidejä. Valuuttariski astuu kuvaan, kun sijoitetaan euroalueen ulkopuolelle. Maariski on aina maakohtainen. Siihen vaikuttaa mm. maan poliittinen tilanne ja talouden vakaus. (Nikkinen et al. 2002, 30.)

Osakkeiden riskin seuraamiseen yksi hyvä tunnusluku on beta-luku. Beta-luku kuvastaa pörssiosakkeen arvon muutosherkkyyttä suhteessa pörssin indeksiin. Pörssin indeksin beta-luku on 1. Osakkeen betan ollessa korkeampi kuin 1, on osakkeen arvo lähihistoriassa muuttunut voimakkaammin kuin pörssin osakekurssit keskimäärin. Tällainen osake on riskillisempi sijoituskohde. Mikäli osakkeen beta-arvo on alle 1, ovat sen kurssimuutokset olleet maltillisempia kuin pörssiosakkeiden keskimäärin. (Kariola et al. 2004, 105.) Sijoituskohdetta valittaessa voi tietenkin kiinnittää huomiota myös yrityksen arvoihin ja etiikkaan, yrityskulttuuriin ja jatkuvuuden periaatteiden toteuttamiseen. Moin sijoittajan kysymyksiin saa vastauksen yhtiön Investment Storysta, mikä kertoo miksi juuri kyseiseen yritykseen tulisi sijoittaa. Tästä saa yleensä vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- mikä on yrityksen toiminta-ajatus?
- mikä on yrityksen tulevaisuuden perustana?
- mitkä ovat yrityksen päätuotteita?
- mitkä ovat yrityksen tavoitteet niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä?
- mitkä ovat yrityksen päämarkkina-alueet?
- ketkä ovat asiakkaita ja ketkä kilpailijoita?
- miten yritys pärjää suhteessa kilpailijoihinsa?
- mikä on yrityksen rahoituksellinen asema?
- millainen on yrityksen osakas- ja osinkopolitiikka? (Poikolainen 1996, 87.)

Tosiasia on, että pidemmällä aikavälillä osakesijoituksen tuottavuus perustuu pelkästään yrityksen tulokseen. (Puttonen & Kivisaari 1998, 81.) Tärkeää osakesijoittamisessa on se, että toimii pitkällä aikavälillä, sillä osakkeiden arvo saattaa heitellä suurestikin pienellä aikavälillä. Sijoituksia osakkeisiin kannattaa toteuttaa säännöllisesti, jolloin vältetään korkeaan hintaan ostamisen riski. (Puttonen & Kivisaari 1998, 64-65.) Sijoittamisessa on kymmenittäin erilaisia strategioita. Yksi sijoitusstrategia on esimerkiksi CAP-malli. CAP on lyhenne sanoista Capital Asset Pricing. CAP -mallissa pyritään erityisesti eroon yrityskohtaisesta riskistä. Yritysriskin eliminointi tapahtuu CAP -mallissa valitsemalla monia eri sijoituskohteita. Hajauttamalla päästään eroon yrityskohtaisista riskeistä, mutta ei päästä eroon koko markkinoita koskevista riskeistä. (Leppiniemi 2005, 122.)

Parhaimmillaan sijoitusstrategiat eroavat toisistaan paljonkin. Yhtään täysin varmaa strategiaa ei ole. Itse asiassa jokaisen sijoittajan tulisi itse luoda omat sijoitusstrategiansa. Sijoitusstrategiansa voi koota poimimalla tutkimuksissa havaittuja lainalaisuuksia omaan strategiaansa tai yrittää poiketa suurista joukoista mahdollisimman paljon ja hakea tuottoa niin sanotusti vastavirtaan sijoittamalla. Muutamia tutkimuksissa tärkeiksi havaittuja asioita on kuitenkin syytä muistaa. Osakemarkkinoilla ei tulisi ainakaan hätäillä, sillä osakkeiden tuotto on pitkällä aikavälillä varmempaa. Massakäyttämisen havaitseminen on myös tärkeää. Yleisesti huonoihin uutisiin ylireagoidaan ja hyvät uutiset puolestaan heijastuvat osakekurssiin viiveellä. Yksi sijoitusasiantuntijoiden vinkki on se, että kannattaa ostaa markkinajohtajia sekä nousevia osakkeita ja tulisi välttää laskussa olevien osakkeiden ostamista. Yhtiön laskuun kannattaa reagoida, jos tulos on ollut laskusuuntainen viime neljännesvuosina. Seuraamalla uutisia, lehtiä ja vaikkapa yrityksen Internet -sivustoja, voi törmätä uusiin tuotejulkistuksiin, investointipäätöksiin ja muihin sellaisiin tietoihin, jotka voivat sysätä osakkeen kurssin suureenkin nousuun. (Marttila 1999, 138.)

Usein suositellaan sijoittajaa luomaan itselleen osakekohtaiset myyntirajat. Niillä tarkoitetaan sitä, että osakkeen hinta on laskenut tietyn prosenttimäärän hankintahinnan alle. Usein tällainen summa on 5-10 prosenttia alle hankintahinnan. Sijoittajan tulisi sijoittaa sekä pörssitulokkaisiin, että perinteisiin pörssiyrityksiin, sillä niiden osakkeet käyttäytyvät vähän erilaisemmin. Uusien pörssiyritysten pörssikurssit elävät pienemmässä ajassa enemmän, jolloin niillä on suuremmat mahdollisuudet tuottaa voittoa lyhyellä aikavälillä, kun taas suuret yritykset tuovat varmemmin voittoa pitkällä aikavälillä. (Marttila 1999, 138.) Ennen sijoituspäätöksen tekemistä sijoittajan kannattaa myös tutustua tarkemmin sijoitettavaan yritykseen. Pörssiyrityksistä löytyy kattavasti tietoa Internetistä, mutta on myös kirjoja ja oppaita, joissa on esitelty yrityksiä sijoittajan näkökulmasta. Yksi tällainen opaskirja on esimerkiksi Pörssitieto – osakesijoittajan opas. Pörssitieto on vuosittain ilmestyvä pörssiyrityksistä kertova opas. Kirjassa on kustakin pörssiyrityksestä tarkkaa tietoa mm. historiasta, hallinnosta, tuotannosta, liikevaihdosta, tilinpäätöstiedoista, osakepääomasta, optioista, osakeanneista, omistussuhteista, kurssi-kehityksestä ja osingoista. (Kock 2004, 12-14.)

Diversifiointia eli hajauttamista erilaisin perustein on syytä miettiä, on kysymyksessä sitten osakerahasto- tai suora osakesijoittaminen. Hajauttamisen perusajatuksena on se, että arvopapereiden hinnat eivät kulje käsi kädessä. Ideana on se, että toisten osakkeiden laskiessa ei koidu sijoittajalle suuria tappioita, kun salkussa on myös nousevia arvopapereita. Toisin sanoen sijoitussalkussa on oltava sellaisia kohteita, joiden hintakehityksen keskinäinen riippuvuus on alhainen. On esimerkiksi tilastoitu, että eri toimialojen välillä samalla aikavälillä on suuriakin eroja osakkeiden arvon kehityksessä. Hajauttamisen hyöty voidaan kuitenkin kadottaa hajauttamalla sijoitussalkku liian laajasti, jolloin tuotto tasoittuu lähemmäksi markkinoiden keskiarvoa ja tietyn osakkeen hyvästä noususta mahdollisesti saatava hyöty pienenee. (Saario 2005, 87.) Hyvin hajautettua salkkua ei tarvitse muuttaa kuukausittain, vaan vuosittain läpikäynti on riittävää (Anderson 2001, 88.).

Hajauttamista kannattaa tehdä myös kansainvälisesti. Silloin saa paremmin suojaa markkinariskiä kohtaan. Markkinariskillä tarkoitetaan tietyn maan talouteen liittyviä epävarmuustekijöitä. On olemassa selviä faktoja siitä, että maan talouden ollessa vahvassa kasvussa, myös maassa toimivien yhtiöiden tulos on pääsääntöisesti noususuuntainen. Kansainvälisen hajauttamisen lisäksi tulisi hajauttaa myös ajallisesti. Se, että ostaa osakkeita tietyin väliajoin, eikä vain isoa määrää kerralla, varmistaa sijoittajalle sen, että ei osta osakkeita vain silloin kun kurssit ovat korkealla, vaan sijoittaja hyötyy myös matalista osakekurseista. (Puttonen & Kivisaari 1998, 46.) Osakesijoitusten kansainvälinen hajauttaminen on perusteltua, sillä suomalaisten pörssiosakkeiden markkina-arvo on alle prosentin koko maailman pörssiosakkeista (Leppiniemi 2002, 212.).

Osakkeen arvon määrittämisessä on keskeisenä tekijänä sijoittajan odotukset tulevista kassavirroista. Osakkeesta tulevilla kassavirroilla voidaan tarkoittaa osinkoja tai osakkeen arvon kohoamisen seurauksena tulevaa pääomatuottoa. Mikäli kassavirtaodotukset kasvavat, osakkeen hintakin kohoaa. Kassavirtaodotusten laskiessa osakkeen arvokin alkaa laskea. Kassavirtaodotuksia saattaa kasvattaa monet eri tekijät. Kassavirtaodotuksien kasvua edesauttaa yrityksen julkistus odotettua suuremmasta voitosta, sillä yritys todennäköisesti maksaa tällöin myös enemmän osinkoja. Kaupankäyntivaluutan arvon devalvoituminen suhteessa esimerkiksi Yhdysvaltojen dollariin nähden, hyödyntää vientiyriyten toimintaa ja kassavirtaodotukset nousevat. Myös valtiolla on suuri merkitys kassavirtaodotuksissa. Mikäli osinkojen verotusta kevennetään, nousevat odotuk-

set ja ja sitä myöten myös osakkeiden hinnat. Markkinoiden toimiessa tehokkaina, näkyvät muutokset kassavirtaodotuksissa välittömästi osakkeiden hinnoissa. Kassavirtaodotusten lisäksi osakkeen arvoon vaikuttaa oleellisesti sijoittajien asettamat tuottovaatimukset. Tuottovaatimusten kasvaessa, osakkeen hinta laskee. Osakkeen tuottovaatimus määräytyy sijoituskohteen riskin mukaan. Mitä suurempi on sijoituskohteen riski, sitä suurempaa tuottoakin odotetaan sijoitukselle. (Martikainen & Martikainen 2006, 99.)

Osinkoverotuksen taso on Suomessa kansainvälisesti katsoen matalahko (Andersson & Linnakangas 2006, 143.). Julkisesti noteerattujen yhtiöiden eli pörssi-yhtiöiden maksamista osingoista osakkeenomistajalta peritään veroa 19,6 %. Pörssi-yhtiöiden maksamista osinkotulosta 70 % on verotettavaa ja 30 % on verovapaata. Listatuksi yhtiöksi luetaan sellaiset yhtiöt, joiden osakkeilla käydään julkisesti kauppaa pörssissä tai vastaavalla säännellyllä ja viranomaisen valvonnassa olevalla markkinapaikalla Suomessa tai ulkomailla. (Andersson & Linnakangas 2006, 144) Muiden kuin pörssi-yhtiöiden maksamat osingot ovat verovapaita, jos osinko on enintään 9 % osakkeen matemaattisesta arvosta ja osakkeenomistajan osinkotulot pörssin ulkopuolisista yhtiöistä ovat yhteensä enintään 90 000 euroa. Tämän rajan ylittävästä osasta on 70 % veronalaista pääomatuloa ja 30 % verovapaata. (Andersson & Linnakangas 2006, 146.)

Osakkeiden myyntivoiton verotus tapahtuu luovutusvoittoveron mukaisesti. Luovutusvoittoveron suuruus on 28 %. Luovutusvoittoveroa ei peritä, jos myynnin arvo verovuonna ei ylitä 1 000 euroa. Myyntitappiota puolestaan ei voi vähentää, mikäli luovutetun omaisuuden hankintamenot eivät ylitä 1 000 euroa. Laskettaessa myyntivoiton määrää, saa arvopapereiden myyntihinnasta vähentää arvopaperin hankintahinnan sekä niiden säilytyksestä ja kaupankäynnistä aiheutuneet kulut. Hankintahintaa määritettäessä voidaan käyttää joko todellista hankintahintaa tai hankintahinta olettaa. Hankintahinta olettaa vähintään 10 vuotta omistetulle omaisuudelle on 40 % myyntihinnasta. Alle 10 vuotta omistetun omaisuuden kohdalla hankintahinta olettaa on 20 % myyntihinnasta. Käytettäessä hankintahinta olettaa ei voida kuluja vähentää. Myyntitappiot voidaan vähentää myyntivoitoista kolmen vuoden kuluessa tappion syntymisestä. (Martikainen & Martikainen 2006, 161.)

2.4 Pörssi uudistus ja sen vaikutukset osakesijoittamiseen

Osakkeilla käydään kauppaa eri maiden pörsseissä. Suomessa kaupankäyntipaikkana on Helsingin pörssi. Helsingin pörssi on osa OMX Oyj:tä. OMX Oyj hallinnoi pohjoismaisia ja Baltian osakemarkkinoita. OMX Oyj hallinnoi Tukholman, Helsingin, Kööpenhaminan, Tallinnan, Riian ja Vilnan pörssejä ja Helsingin, Tukholman ja Kööpenhaminan pörssit muodostavat yhdessä Pohjoismaisen pörssin. Näin ollen OMX Oyj hallitsee 80 % Pohjoismaiden ja Baltian osakemarkkinoista. Pohjoismainen pörssi on yhtenäinen markkinapaikka arvopapereiden noteeraamista, kaupankäyntiä ja selvitystoimintaa sekä tietopalvelujen tarjoamista varten. (Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot) Pohjoismainen pörssi on Euroopan suurin IT -pörssi. Pohjoismaisessa pörssissä on Euroopan viidenneksi eniten listayhtiöitä. Kokonaisuudessa Pohjoismaisen pörssin markkina-arvo on 760 miljardia euroa. Kaupoissa mitattuna Pohjoismainen pörssi on Euroopan viidenneksi suurin. Pohjoismainen lista on otettu käyttöön 2. lokakuuta 2006. Pohjoismainen lista on otettu käyttöön Tukholman, Helsingin ja Kööpenhaminan pörsseissä. Helsingin pörssissä ennen ylläpidetyt päällista, NM- lista ja I -lista on nyt korvattu pohjoismaisella listalla. Yhtiöt ryhmitellään pohjoismaisella listalla yhtiön markkina-arvon ja yhtiön toimialan mukaan. Pohjoismaisella listalla on yhtenäiset listautumisvaatimukset, jotka ovat seuraavia:

- yhtiöllä on oltava kolmen vuoden toimintahistoria
- yhtiön on oltava kannattava tai vaihtoehtoisesti käyttöpääoman oltava riittävä vähintään seuraavaksi 12 kuukaudeksi
- 25 prosenttia osakepääomasta on oltava yleisön omistuksessa sekä
- yhtiön johto ja hallinto täyttävät sille asetetut vaatimukset. (Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot)

Sijoittajille pohjoismainen lista tarjoaa yksinkertaisen tavan osakemarkkinoiden seuraamiseen. Pohjoismaiden yhteinen lista tarjoaa myös lisää sijoituskohteita sijoittajille. Esimerkiksi Tanskan ja Ruotsin suurissa yhtiöissä on paljon terveydenhuolto- ja rahoitusalan yhtiöitä, joita Suomessa puolestaan on vähän. Pörssiyhtiölle pohjoismainen lista tarjoaa aiempaa enemmän näkyvyyttä ja tunnettuutta. Aiempaa suurempi markkinapaikka lisää sijoittajien mielenkiintoa Pohjoismaita kohtaan ja tuo näin alueelle lisää pääomaa. (Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot)

Listayhtiöt ryhmitellään kolmeen ryhmään yrityksen markkina-arvon perusteella. Ensimmäinen ryhmä on Large Cap -yhtiöt eli suuret yhtiöt. Toinen ryhmä on Mid Cap -yhtiöt eli keskisuuret yhtiöt. Kolmas ryhmä on Small Cap -yhtiöt eli pienet yhtiöt. Suuriksi yhtiöiksi luokitellaan ne yhtiöt, joiden markkina-arvo on yli miljardi euroa. Keskisuuriksi yrityksiksi puolestaan luokitellaan ne yhtiöt, joiden markkina-arvo on yli 150 miljoonaa, mutta alle 1 miljardi euroa. Pienien yhtiöiden ryhmän yritysten markkina-arvo on alle 150 miljoonaa euroa. Yhtiön markkina-arvoluokitus tarkistetaan puolen vuoden välein. Markkina-arvon tarkistaminen tapahtuu yhtiön osakkeiden marraskuun ja toukokuun kaupankäyntimäärillä painotetun keskikurssin avulla. Yhtiöt jaetaan Large-, Mid-, ja Small Cap luokituksen lisäksi eri toimialoihin. Toimialoihin jakamiseen käytetään Morgan Stanley'n ja Standard & Poor'sin luomaa GICS- luokitusstandardia. GICS on lyhenne englannin kielen sanoista Global Industry Classification Standard. Yritykset luokitellaan markkina-arvonsa lisäksi toimialoihin, koska se mahdollistaa toimialojen väliset vertailut eri maissa. Toimialaluokittelu helpottaa myös sijoitustoimintaan liittyvien analyytikoiden analyysien tekemistä. Yrityksen toimiala määräytyy sen liikevaihdon mukaan. Yritys luokitellaan siihen toimialaan, mistä sen liikevaihto pääosin muodostuu. Pohjoismaisen pörssin yhtiöt ovat luokiteltuna markkina-arvonsa lisäksi seuraaviin toimialaluokkiin:

- Energia
- Perusteollisuus
- Teollisuustuotteet ja -palvelut
- Päivittäistavarat
- Terveystieteet
- Rahoitus ja kiinteistöt
- Informaatioteknologia
- Tietoliikennepalvelut ja
- Yhdyskuntapalvelut. (Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot)

Pohjoismaisen listan lisäksi Pohjoismaisella pörssillä on markkinapaikka pienille kasvuyhtiöille. Tästä listasta käytetään nimeä First North. First North antaa pienille kasvuyhtiöille etuja avaamalla yhtiöille suuremmat pääomamarkkinat. First North -listan yhtiöt saavat samat mahdollisuudet kuin suuret yhtiöt, mutta kevyemmin velvoittein. First North:ia ylläpitää Tukholman ja Kööpenhaminan pörssit. First North -listalta on mah-

dollista siirtyä pohjoismaiselle listalle, mikäli täyttää pohjoismaisen listan listautumisvaatimukset. (First Northin Internet-sivustot) Pörssierät poistuivat pohjoismaisesta kaupankäynnistä 25.9.2006. Tämä uudistus mahdollistaa osakesijoittamisen aloittamisen monelle yksityiselle sijoittajalle, sillä osakkeiden ostomäärällä ei ole enää alarajaa. Enää pörssisijoittamisen aloittaminen ei vaadi sijoittajalta suuria pääomia. Pörssierien poistuminen luo paremmat mahdollisuudet myös osakesalkun hajauttamiseen. Pörssierien poistuminen oli odotettua, sillä Euroopan pörseissä ei yleisesti ole pörssieriä. Pörssieriä käytettiin lähinnä teknisistä syistä. Tasaerien käyttö helpotti laskutoimituksia. Tietotekniikan kehitys kuitenkin on poistanut pörssierien tarpeen. Pörssi uudistukset eivät lopu tähän, sillä Helsingin pörssissä aiotaan kesään 2007 mennessä ottaa käyttöön kurssirajoittimet. Se tarkoittaa sitä, että kun osakkeen arvossa tapahtuu hetkessä usean prosentin muutos, kaupankäynnissä pidetään viiden minuutin tauko. Pörssierien poistuttua voi nyt ostaa vaikka yhden osakkeen kerralla, mutta käytännössä se ei ole kannattavaa. Kaupankäyntipalkkiot ovat usein kiinteitä, jolloin kannattaisi ostaa suurempia määriä kerralla, eikä toteuttaa kauppvoja pienemmissä erissä. (Arvopaperi Onlinen Internet-sivustot)

Pörssi uudistusten myötä otettiin käyttöön myös uudet indeksit. Indeksit kuvaavat markkina-arvokohtaista ja toimialakohtaista kehitystä. Indeksejä lasketaan sekä pohjoismaisella että paikallisella tasolla. Pohjoismaisen pörssin indeksit ovat jaettuna viiteen ryhmään, jotka ovat: yleisindeksit, toimialaindeksit, listaindeksit, kaupankäynti-indeksit ja vertailuindeksit. Yleisindeksi lasketaan sekä pohjoismaisella että kansallisella tasolla. Yleisindeksi kertoo kaikkien listayhtiöiden kurssin kehitystä. Toimialaindeksillä verrataan saman toimialan yrityksiä. Listaindeksillä kuvastetaan Large-, Mid- tai Small Cap-markkina-arvoryhmiin kuuluvien yhtiöiden kehitystä. Kaupankäynti-indeksi näyttää pohjoismaisella ja kansallisella tasolla vaihdetuimmat osakkeet. Viides käytettävä indeksi on vertailuindeksi. Vertailuindeksi kuvaa sijoitussalkkua, joka sisältää eri osakkeita rajoitettusti. Vertailuindeksiä käytetään vain kansallisella tasolla. Kotimaan osake-markkinoilla lasketaan seuraavat indeksit:

- OMX Helsinki 25 ja OMX Helsinki CAP (vertailuindeksit)
- OMX Helsinki Benchmark (kaupankäynti-indeksi)
- OMX Helsinki All Share (yleisindeksi)
- OMX Helsinki toimialaindeksit. (Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot)

Helsingin pörssin johtava osakeindeksi on OMX Helsinki 25. OMX Helsinki 25 koostuu Pohjoismaisen pörssin 25:stä vaihdetuimmasta osakkeesta Helsingissä. Tässä indeksissä yhden osakkeen maksimipaino on 10 %. OMX Helsinki Benchmark puolestaan koostuu 50-70 suurimmasta ja vaihdetuimmasta osakkeesta. Osakkeiden paino perustuu tässä indeksissä markkina-arvoon. Indeksii kuvaa Pohjoismaisessa pörssissä listattujen osakkeiden yleistä kehitystä Helsingissä. OMX Helsinki All Share on yleisindeksi, joka käsittää kaikki Pohjoismaisessa pörssissä Helsingissä listatut osakkeet. Indeksii kuvaa markkinoiden nykytilannetta sekä kehitystä. Yleisindeksistä on myös painorajoitettu versio, OMX Helsinki Cap, jossa yhden osakkeen maksimipaino on rajoitettu 10 %:iin indeksin kokonaismarkkina-arvosta. (Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot)

3 VAKUUTUSSIJOITUKSET

Vakuutussijoituksilla tarkoitetaan välillistä sijoitusta korko- ja osakemarkkinoille. Sijoittamiseen tarkoitettut vakuutukset voidaan jakaa tuotteellisessa mielessä säästö-, sijoitus- ja eläkevakuutuksiin. Säästö- ja sijoitusvakuutuksista käytetään myös nimitystä säästöhenkivakuutus. (Leppiniemi 2002, 54.) Sijoittamiseen ja säästämiseen tarkoitettut vakuutukset voivat olla täysin sijoitussidonnaisia tai pankkitalletuksentyyppisiä sijoituksia. Pankkitalletuksentyyppisissä vakuutuksissa osa tuotosta on turvattuna vakuutusyhtiön laskentaperustekorolla. Laskentaperustekoron lisäksi vakuutusyhtiö voi maksaa asiakashyvitystä, jonka suuruus on sidoksissa sijoitustoiminnan tulokseen. Tyypillisesti asiakashyvitykset ovat 1,7-2,5 %:n luokkaa. Sijoitussidonnaiset vakuutussijoitukset puolestaan ovat täysin riippuvaisia vakuutukseen liitettyjen sijoitusten arvosta. Yleensä sijoitussidonnaiset vakuutussijoitukset ovat sidottuna rahastoihin. Tällaisia vakuutuksia kutsutaan unit link-vakuutuksiksi. (Kallunki 2002, 117-119.) Suoraan rahastosijoittamiseen verrattuna vakuutussijoitukset tarjoavat enemmän vapauksia, kuten veloituksettomia rahastojen vaihtomahdollisuuksia ja säästön jakauman muutosmahdollisuuksia (Kallunki et al. 2002, 119.).

Vakuutussijoituksiin on useasti sisällytetty myös ns. kuolemanvaraturva. Kuolemanvaraturva maksetaan ennalta määrätyille tai määrätyille edunsaajille. Kuolemanvaraturva on vakuutuksesta riippuen 95 - 105 % säästösummasta. Kuolintapauksen perusteella maksettavat korvaukset ovat edunsaajalle verovapaata aina 35 000 euroon asti. Leskelle verotonta kuolintapaussummasta on puolet, mutta kuitenkin vähintään 35 000 euroa. Muille kuin lähiomaisille kuolintapauksen johdosta maksettava korvaus on kokonaan veronalaista pääomatuloa, josta maksetaan pääomatuloveroa. Lähiomaisilla tarkoitetaan aviopuolisoa, suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevia perillisiä, ottolapsia, kasvattilapsia ja puolison lapsia. Avopuoliso voi olla myös lähiomainen, jos häntä kohdellaan verotuksessa kuin aviopuolisoa. Mikäli vakuutuksenottaja ei ole antanut edunsaajamääräystä, maksetaan kuolintapauskorvaus vainajan kuolinpesälle. (Op-Henkivakuutus 2005, 6-7.) Vakuutuksen säästösumman ja kuolintapaussumman edunsaajat voivat olla myös eri henkilöitä (Op-Henkivakuutus 2005, 4.).

Vakuutussijoitukset tarjoavat usein pankkitalletusta huomattavasti paremman tuoton, vaikka riski on lähes yhtä matala. Vakuutusyhtiöt ovat lainsäädännön turvin suuria ja vakavaraisia. Vakuutussijoituksilla ei ole kuitenkaan samanlaista takaisinmaksusuojaa kuin pankkitalletuksilla, mikäli vakuutusyhtiö ajautuu maksukyvyttömäksi. (Kallunki et al. 2002, 124.) Vakuutussijoituksissa sovelletaan vakuutussopimuslakia (Op-Henkivakuutus 2005, 8.). Suoraan rahastosijoittamiseen verrattuna huonompia ominaisuuksia vakuutussäästämisenä on pitkä sidonnaisuusaika ja vakuutusyhtiöiden aiheuttamat lisäkustannukset. Säästö- ja sijoitusvakuutuksien vakuutusmaksut eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa. Eläkevakuutusmaksut puolestaan ovat rajoitetusti vähennyskelpoisia. (Leppiniemi 2002, 54.)

3.1 Säästövakuutus

Säästövakuutukset ovat määräaikaista sijoituksia, jotka ovat joko kertamaksullisia tai jatkuvia säästösopimuksia. Yleensä säästövakuutukset ovat jatkuvia säästösopimuksia. Jatkuviin säästösopimukseen on usein sovittuna jokin tietty määräajoin vakuutukseen siirrettävä summa vakuutuksenottajan kanssa. Vakuutuksenottaja voi tehdä esimerkiksi suoraveloitussopimuksen siitä, että joka kuukauden 5. päivä siirtyy tililtä 50 euroa säästövakuutukseen. Lisäksi jatkuvat säästösopimukset mahdollistavat suuremman ker-

tasumman, kuten perintörahojen siirtämisen kesken vakuutus sopimuksen säästövakuutukseen. Toisin sanoen jatkuvan säästösopimuksen säästövakuutuksiin voi tehdä lisä sijoituksia koska tahansa. Säästövakuutukset sisältävät yleensä myös kuolemantapausturvan, jolloin vakuutuksenottajan kuollessa palautetaan vakuutussäästöt ennalta nimetyille edunsaajille. Säästövakuutukset ovat myös varallisuusverosta vapaita. Säästövakuutuksen tuotto määräytyy yleensä vakuutusyhtiön laskentaperustekorona ja asiakashyvityksen perusteella. Laskentaperustekorko vastaa suurin piirtein lyhyiden rahamarkkinoiden tuottoa. Säästövakuutukset ovat yleisesti tarkoitettuja pitkäaikaiseen säästämiseen. Monet vakuutusyhtiöt suosittelevat säästöajaksi vähintään viittä vuotta. Pitkä sijoitusaika tasaa yksittäisiin sijoituskohteisiin liittyviä ajoittaisia riskejä. (Kallunki et al. 2002, 124-125.)

Säästövakuutuksista ei makseta vakuutuksen voimassa ollessa veroja. Tämä mahdollistaa sen, että voi reagoida markkinoiden liikkeisiin rahastovaihtoja tekemällä, miettimättä veroseuraamuksia, kuten luovutusvoittoveroa. Arvonnousujen ja korkotuottojen verotus tapahtuu vasta säästöjä nostettaessa. Säästövakuutus on myös hyvä keino jäämistö ja verosuunnitteluun. Säästövakuutuksessa voi määrätä testamentin kaltaisesti vakuutuksen edunsaajan kuolemantapauksessa. Testamentilla ei puolestaan voi määrätä vakuutuksen edunsaajasta vakuutuksen edunsaajamääräyksestä poikkeavasti. (Op-Henkivakuutus 2005, 3.) Säästövakuutuksia voidaan räätälöidä vakuutuksenottajan mieleiseksi monelta osin. Säästövakuutuksiin sovitaan joustava maksusuunnitelma, sijoitussuunnitelma ja nostosuunnitelma. Maksusuunnitelmassa sovitaan maksujen määrä, aikataulu sekä niiden maksutapa. Mikäli kyseessä on kertasijoitus, päätöksiä tulee tehdä vain maksun määrästä ja maksutavasta. Säästövakuutuksen jatkuviin säästösopimuksiin tehdään yleensä myös suoraveloitussopimus, jolloin vakuutuksenottajan ei itse tarvitse muistaa siirtää maksusuunnitelman mukaisia summia vakuutukseen, vaan se tapahtuu automaattisesti sovittuina ajankohtina. Sijoitussuunnitelmalla tarkoitetaan sijoituskohteiden valintaa. Säästövakuutuksien sijoituskohteita ovat korko-, osake- ja yhdistelmärahastot sekä korkotuotto-osa, joka perustuu laskentaperustekorkoon ja asiakashyvitykseen. (Op-Henkivakuutus 2005, 4.)

Säästövakuutuksissa voi säästöaikana muuttaa säästöjen jakosuhdetta ja vaihtaa rahastojä. Säästövakuutuksissa saa tehdä vaihtoja rajattomasti, mutta yleensä vain tietty määrä niistä on ilmaisia. Vakuutus sopimusta tehdessä sovitaan myös vakuutuksen voimassa-

oloaika. Säästövakuutuksissa on mahdollista nostaa koko säästö tai osa säästöstä kesken sopimusajan. Kesken säästöajan tehtävistä nostoista peritään nostopalkkiota, joka on muutaman prosentin luokkaa. (Op-Henkivakuutus 2005, 9.) Säästövakuutuksen voimassaoloaika tulee olla pitkä, mikäli haluaa ottaa vakuutukseensa osakerahastoja, sillä pitkä säästöaika tasaa riskejä (Op-Henkivakuutus 2005, 5.). Säästövakuutuksien tuotto verotetaan pääomatulona. Tuottoa ei veroteta vuosittain, eikä rahastojen vaihtojen yhteydessä, vaan vakuutuksen päättyessä. Tämä helpottaa aktiivisesti vaihtoja tekevän sijoittajan veroilmoituksen täyttämistä, sillä vakuutuksen sisällä olevien rahastojen vaihtoja ei tarvitse ilmoittaa veroviranomaisille, eikä niistä makseta luovutusvoittoveroa. Vakuutuksen päättyessä maksettava vakuutuksen pääoma (maksetut vakuutusmaksut) on verotonta vakuutuksenottajalle, mutta muille maksettaessa siitä tulee suorittaa lahjaveroa. Lähiomaiselle tällaisesta lahjoituksesta on verovapaata kolmen vuoden aikana 8500 euroa. Muille kuin lähiomaisille säästösumma on kokonaisuudessaan lahjaveronalaista. Vakuutuksen tuotto on kaikille, myös vakuutuksenottajalle verotettavaa pääomatulona. Kuolemanvaraturvan perusteella maksetut kuolintapauskorvaukset ovat lähiomaiselle perintöverovapaata 35 000 euroon asti. Leskelle on perintöverosta vapaata puolet, mutta kuitenkin vähintään 35 000 euroa. Muille kuin lähiomaisille on koko kuolintapaussumma pääomatulona. (Op-Henkivakuutus 2005, 7.)

Säästövakuutuksen etuina voidaan pitää monipuolisia sijoitusvaihtoehtovalintoja. Säästövakuutus on myös joustava, sillä vakuutusmaksujen määrää ja kohteita voi vaihtaa sopimusaikana helposti. Säästövakuutuksen voi myös nostaa kesken säästöajan ja siihen sisältyy kuolemanvaraturva. Vakuutussäästöjen verotuksellinen kohtelu on myös yksinkertaisen selkeää, vakuutusaikana ei mene veroja, mikäli vakuutuksesta ei nosteta varoja. Säästövakuutuksella saa helposti hajautettua sijoituksiaan ja sijoituskohteet ovat omien sijoitusvalintojen lisäksi hajautettuna rahaston sisällä ammattilaisten toimesta. Säästövakuutuksilla on seuraavanlaisia etuja:

- säästövakuutuksessa on monipuoliset tuottomahdollisuudet
- vakuutusmaksun määrää ja sijoituskohteita voidaan vaihtaa sopimusaikana
- säästämisen voi keskeyttää milloin tahansa ja säästöt voidaan nostaa nopeasti
- kuolemanvaraturva antaa suojaa edunsaajille
- hyvä keino jäämistösuunnitteluun, sillä vakuutus on voimassa jopa 100 vuotta. (Op-Henkivakuutus 2005, 2.)

3.2 Sijoitusvakuutus

Sijoitusvakuutus sopii aktiiviselle sijoittajalle. Sijoitusvakuutus tarjoaa oivan mahdollisuuden reagoida nopeasti markkinoiden muutoksiin. Markkinoiden aktiivisella seurannalla ja riskiä ottamalla voi saada suuriakin kurssihyötyjä. Sijoitusvakuutuksessa yhdistyvät henkivakuutus- ja rahastosäästämisen parhaimmat puolet. Kuten säästövakuutuksessakin, sijoitusvakuutuksessa sijoitetaan rahastoihin. Sijoitusvakuutuksissa voi tehdä vapaasti kuluitta rahastojen vaihtoja. Sijoitusvakuutuksissa ei ole säästövakuutuksen tavoin korkotuotto-osaa. Rahastomerkinnoista ja lunastuksista ei siis tarvitse maksaa normaaleja palkkioita. Verotus tapahtuu samalla tavalla kuin säästövakuutuksessakin. Säästöjen nostamisesta on myös samanlaiset säännöt kuin säästövakuutuksessakin. Sijoitusvakuutuksissa on yleensä minimisumma ensimmäiselle vakuutusmaksulle. Esimerkiksi Op-Henkivakuutuksen sijoitusvakuutuksissa se on 2500 euroa. Jatkosijoittaminen tapahtuu samalla periaatteella kuin säästövakuutuksessakin eli säännöllisesti pienemmissä erissä tai suuremmalla kertasummalla. Sijoitusvakuutuksissa on myös säästövakuutuksen kaltaisesti kuolemanvaraturva. (Op-Henkivakuutus 2006, 3.)

3.3 Eläkevakuutus

Eläkevakuutukset voidaan jakaa yksityisten henkilöiden ottamiin eläkevakuutuksiin ja yritysten ottamiin yrityseläkevakuutuksiin. Yksityiset tavoittelevat eläkesäästämällä lakisääteisen eläketurvan täydentämistä tai aikaisempaa eläkkeelle siirtymistä. Eläkevakuutukset perustuvat sijoitussidonnaiseen osaan, joka koostuu rahastoista sekä laskenta-perustekorkoon ja asiakashyvitykseen. Eläkevakuutus eroaa sijoitus- ja säästövakuutuksista säästöajan pituudella. Eläkevakuutuksissa se on selvästi pisin. Eläkevakuutuksissa on siksi erittäin perusteltua sijoittaa osakerahastoihin, jotta saadaan vakuutuksen tuotto mahdollisimman lähelle osakemarkkinoiden tuottoa. Eläkevakuutuksen suosiota on erityisesti kasvattanut se, että yksityishenkilö saa vähentää maksamiaan eläkevakuutusmaksujaan omassa verotuksessaan (ja myös puolison verotuksessa.). (Kallunki et al. 2002, 123.) Eläkevakuutus eroaa sijoitus- ja säästövakuutuksista myös siinä määrin, että sitä ei voi lahjoittaa (Leppiniemi 2002, 56.). Yksityisen ottaman eläkevakuutuksen tuotto ja pääoma maksetaan vakuutetulle pääomatulona sovitusti eläkeaikana (Puttonen & Kivisaari 1997, 161.). Eläkevakuutuksen ottaminen ei vaikuta lakisääteisen työeläkkeen

määrään tai karttumisperiaatteeseen. Eläkkeelle pääsee tällä hetkellä oman valinnan mukaan 63-68-vuotiaana. Lakisääteistä eläkettä voi saada 62-vuotiaanakin, mutta silloin tehdään eläkkeeseen varhennusvähennystä, joka pienentää lopullista eläkettä. (Op-Henkivakuutus 2006, 3.)

Yritykset voivat myös ottaa eläkevakuutuksen työntekijälleen. Tämä tarjoaa paljon etuja sekä työntekijälle että työnantajalle. Yrityksen ottama vakuutus kannustaa yrityksen avainhenkilöitä, sillä eläkevakuutuksesta taloudellinen etu on suurempi kuin palkankorotuksesta. Palkankorotuksesta voi mennä suuri osa veroihin, kun taas eläkevakuutusmaksuja ei lueta palkaksi, jos niitä maksetaan enintään 8 500 euroa vuodessa. Yritys voi myös sitouttaa eläkevakuutuksella työntekijöitään. On mahdollista sopia, että eläke-edun saa vasta työskenneltyään tietyn ajan yrityksessä. Voidaan myös sopia, että mikäli työsuhde loppuu ennen sovittua aikaa, yritys voi nostaa kertyneet säästöt. Yrityksen ottamat eläkevakuutukset tuovat myös positiivista imagoa yritykselle. Positiivinen imago on eduksi uusia työntekijöitä rekrytoidessa. Eläkevakuutusmaksut ovat yritykselle myös edullisempia kuin palkankorotukset. Yritykset saavat vähentää eläkevakuutusmaksut vähennyskelpoisina menoina ja lisäksi säästetään se summa, menisi palkan sivukuluihin. (Op-Henkivakuutus Oy 30.3.2006) Palkitsemisella saadaan parhaimmillaan seuraavanlaisia vaikutuksia:

- toiminta ohjautuu oikeaan suuntaan
- muutosjohtaminen helpottuu
- oikeanlainen kulttuuri ja ilmapiiri kehittyvät
- yhteistyö lisääntyy
- tuloksellisuus ja tehokkuus lisääntyvät
- yritys tulee ulkopuoliselle työpaikkana houkuttelevammaksi
- osaamisen johtaminen helpottuu
- henkilöstö sitoutuu paremmin yritykseen
- henkilöstön hyvinvointi paranee
- työntekijöiden valittaminen vähenee
- esimiestyö helpottuu
- oikeudenmukaisuuden ja arvostuksen tunne nousee
- työntekijät ymmärtävät roolinsa yrityksessä ja sen strategian paremmin. (Rantamäki et al. 2006, 31-32.)

Tällä hetkellä aikaisin eläkeikä on 62 vuotta, jotta vakuutusmaksu on vähennyskelpoinen. Maksetuista eläkevakuutusmaksuista voi vähentää samana vuonna verotuksessa korkeintaan 5 000 euroa. Mikäli työnantaja on kyseisenä vuonna maksanut työntekijälle hänen ottamansa vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksuja, saa työntekijä verotukseensa vähentää maksimissaan 2 500 euroa. (Andersson & Linnakangas 2006, 210.) Maksetut vakuutusmaksut vähennetään yksityishenkilön ottamassa henkilökohtaisessa eläkevakuutuksessa ensisijaisesti pääomatuloista (Martikainen & Martikainen 2006, 163.). Mikäli työnantaja on ottanut työntekijälleen yksilöllisen eläkevakuutuksen, katsotaan työnantajan maksamat eläkevakuutusmaksut vakuutetun veronalaisen tuloksi siltä osin kuin niiden yhteismäärä on yli 8 500 euroa verovuonna (Andersson & Linnakangas 2006, 316.). Eläkkeellä vakuutetulle maksetaan eläkesäästöistä eläkettä lakisääteisen eläkkeen lisäksi. Eläkesäästöt verotetaan pääomatulona, jolloin lakisääteisen eläkkeen ja muiden tulojen määrä ei vaikuta eläkesäästöjen veron suuruuteen. Tällä hetkellä pääomatulovero on 28 %. (Op-Henkivakuutus 2006, 2.)

4 SIJOITUSSUUNNITELMA

Oli kyseessä mikä tahansa säästämismuoto, on syytä muistaa muutama tärkeä asia. Säästämiselle on asetettava ensinnäkin selvät tavoitteet. Tärkeää on myös olla hätäilemättä ja tehdä pitkäjänteisiä päätöksiä. (Puttonen & Kivisaari 1999, 197.) Yleisesti yritykset ja yhteisöt sijoittavat melko matalan riskitason kohteisiin. Siihen on olemassa useita syitä. Ensinnäkin lait ja säännökset rajoittavat yhteisöjen toimintaa. Yrityksen päättävät elimet asettavat myös rajoituksia sijoitustoiminnalle. Yritykset sijoittavat matalan riskin kohteisiin luonnollisesti myös sen takia, että yrityksen taloudellinen asema on huono, eikä sijoitustappioita ole varaa tulla. Matalan riskin kohteisiin saatetaan sijoittaa myös siksi, että yrityksellä ei ole sijoitussuunnitelmaa. Julkisoikeudelliset sijoittajat karttavat myös sijoitusriskiä. (Anderson & Tuhkanen 2004, 46.) Monikaan yritys, jonka tase on voitollinen, ei laadi jostain syystä kirjallista sijoitussuunnitelmaa, jossa määriteltäisiin sijoitustavoitteet ja instrumentit. Tämä voi johtaa siihen, että voitot sijoitetaan kannattamattomasti ja kenties jopa tappiollisesti. (Anderson 2001, 25.)

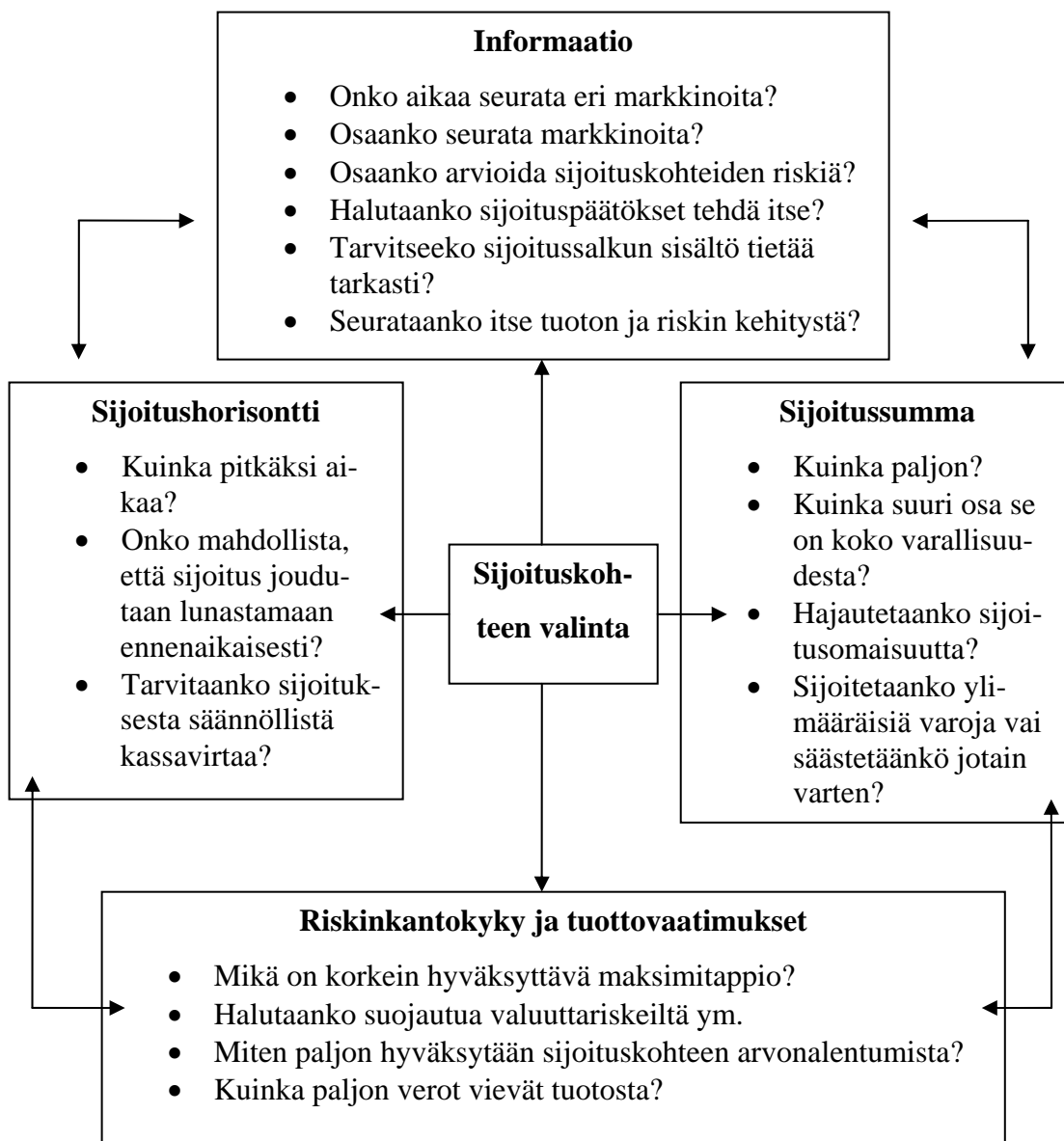
4.1 Sijoitussuunnitelman tekemisessä huomioitavia asioita

Yksityissijoittajan ja sijoittavan yrityksen tarpeet ja vaatimukset ovat varsin samanlaisia sijoitusasioissa. Sijoitusprosessi on sama. Sijoitusten koko ja niihin käytettävissä olevat resurssit voivat erota paljonkin, mutta sijoitustoimintamalli ja sijoitustapa voi olla hyvinkin samanlainen. Sijoitusprosessia aloittaessa tulee päättää se, tehdäänkö sijoitukset itse vai annetaanko sijoitusasiantuntijoiden hoitaa sijoittaminen. Sijoitusasiantuntijoiden apua voi tietenkin käyttää oman toimintansa tukena, mikäli hoitaa sijoituksen pääsääntöisesti itse. Tulee kuitenkin muistaa, että yksikään sijoittaja tai sijoitusasiantuntija ei voi ennustaa tulevien korkojen ja osakekurssien hintamuutoksia. Aiempi menestys ei ole taakka tulevasta. (Anderson & Tuhkanen 2004, 61.) Sijoittajan tulisi aina aloittaa sijoitussuunnitelman laatimisella. Tulee asettaa selvät syyt ja tavoitteet sijoitustoiminnalle. Sijoitussuunnitelmaan tulee tehdä myös päätöksiä sijoitusajan pituudesta. Sijoitussuunnitelmassa tulee päättää se, sijoittaako itse ja missä määrin käytetään ulkopuolista asiantuntijan apua. Sijoituskohteet tulee myös selvittää itselle sijoitussuunnitelmassa. (Anderson & Tuhkanen 2004, 16.) Sijoituskohteitahan ovat mm. lyhytaikaiset rahamarkkinainstrumentit kuten lyhyen koron rahastot, talletukset, obligaatiot ja osakkeet ja johdannaiset (Anderson & Tuhkanen 2004, 331.).

Sijoituskohteita valittaessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti siihen, kuinka suuren riskin on valmis ottamaan sijoituksien kanssa. Mitä suurempia tuottovaatimuksia sijoitukselleen asettaa, sitä suurempaa riskiäkin joutuu todennäköisesti sietämään. (Anderson & Tuhkanen 2004, 16.) Mikäli on tarkoituksena sijoittaa osakkeisiin, tulee tehdä päätöksiä myös hajautuksen suhteen. Sijoittajan kannattaa ostaa 10-20 eri osaketta, aina yksi tai kaksi osaketta eri toimialoilta samassa suhteessa kuin ne esiintyvät osakeindekseissä ja pörssissä. (Anderson & Tuhkanen 2004, 146.) Osakesijoitukset kannattaa hajauttaa indeksien suhteessa, sillä niitä on silloin helpompi seurata ja niiden tuottoa on helpompi vertailla indekseihin (Anderson & Tuhkanen 2004, 152.). Yrityksen tulee myös huomioida sijoittaessa omat lähtökohtansa. Tulee tarkastella sitä, missä tilassa yritys on ja millaisia suunnitelmia on tulevaisuudessa. Hyvä sijoitussuunnitelma auttaa kohdentamaan varat tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisimman optimaalisesti. (Anderson & Tuhkanen 2004, 62.) Sijoitussuunnitelman tulisi olla myös riittävän pitkälle ulottuva (Anderson & Tuhkanen 2004, 331.). Sijoitussuunnitelmaa ja salkun sisältöä tulisi myös arvioida kerran vuodessa. Silloin voi tarvittaessa tehdä muutoksia sijoituksiinsa

ennen kuin ne ovat turmelleet koko salkun. (Anderson & Tuhkanen 2004, 332.) Alla on esimerkkikaavio (Kuva 3.) sijoitussuunnitelman rakenteesta:

Kuva 3. Sijoittajan universaali päätöksentekomalli. (Puttonen & Kivisaari 1997, 15.)

Yrityksen tehdessä sijoitussuunnitelmaa tulee siihen kirjata myös se, mitä ja miten sijoituksia seurataan ja kuinka usein raportointi tapahtuu ja kenelle (Anderson 2001, 19.). Useimmiten puolivuositainen tai neljännesvuositainen raportointi on riittävää. Raportoinnista on syytä ilmetä eri arvopapereiden mahdolliset eräpäivät sekä arvopaperilajit. Raportointiin on hyvä esittää tuottolaskelma, volatilitteettiarvot, kustannuslaskelmat palkkioista sekä muista mahdollisista kuluista sekä muut tarvittavat tunnusluvut. (Anderson 2001, 45.) Seuranta ja raportointia varten on saatavilla useita erilaisia tietokoneohjelmia, jolloin sijoitusten seurantaan ei tarvitse käyttää työtunteja (Anderson 2001,

46.). Seurantaraportteihin kannattaa eritellä myös yrityksen varat ja velat. Jolloin sijoitusten määrää, riskillisyyttä ja juoksuaikaa on selkeämpää käsitellä. Raportoinnissa voidaan myös esitellä markkinoille tulleita uusia sijoitusvaihtoehtoja. (Anderson 2001, 185.) Raportoinnin lisäksi yrityksen tulisi valita sijoituksille varainhoitaja, joka hoitaa tarvittavan kaupankäynnin, hänelle asetetuin ehdoin (Anderson 2001, 42.). Varainhoitajaa valitessa tulee huomioida tämän ammattitaito. Sijoituspäätöksistä ja seurannasta vastaavan työntekijän tulee ymmärtää markkinoita ja omata sijoitustuntemusta siinä laajuudessa, mitä sijoituskohteet edellyttävät. Erityisesti osakesijoitusten onnistuminen vaatii ammattitaitoista seurantaa ja ammattitaitoista tuntemusta.

Koko varallisuuttaan ei kannatta sijoittaa kerralla, sillä markkinoilla saattaa avautua kiehtovia mahdollisuuksia silloin tällöin. Esimerkiksi jonkun perinteisesti hyvin menestyneen osakkeen tai rahaston arvo saattaa hetkellisesti sukeltaa jostakin syystä, jolloin ostaminen on edullista. (Lindström 2005, 106.) Kotimaisten osakkeiden pörssikurssit vaihtelevat useita muita pörssejä enemmän, sillä kotimaisessa pörssissä on teknologiyhtiöiden määrä suuri suhteessa muihin. Lisäksi Suomi sijaitsee Euroopan reunalla, joka lisää osakkeiden arvojen heiluntaa. Lisäksi ulkomaalaisia sijoittajia on Suomen osakemarkkinoilla paljon. Ulkomaalaiset sijoittajat reagoivat esimerkiksi Yhdysvaltojen pörssin kurssien putoamiseen myymällä etäisimmät osakkeensa pois ensimmäisenä. (Saario 2005, 91.)

4.2 Sijoitusten verottaminen

Sijoituksen on tarkoitus tuottaa. Sijoitusten tuotot ovat pääsääntöisesti pääomatuloa. Pääomatuloa voi saada monesta eri lähteestä. Pääomatulo voidaan määritellä omaisuuden tuottona, omaisuuden luovutuksesta saatuna voittona ja muuna sellaisen tuottona, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. (Andersson 2006, 35.) Pääomatuloksi luokitellaan korkotulo, osinkotulo, vuokratulo, voitto-osuus, henkivakuutuksen tuotto, metsätalouden tuotto, maa-aineksien myyntitulot ja luovutusvoitto. Näiden verotuksellisessa kohtelussa voi kuitenkin olla suuriakin eroja. (Andersson & Linnakangas 2006, 127.) Siksi onkin syytä kiinnittää sijoituskohteidensa verotukseen huomiota ennen sijoituspäätöksiä. Verotukseen on syytä kiinnittää aika ajoin huomiota, sillä esimerkiksi vuoden 2006 alusta varallisuusvero lakkautettiin. (Andersson & Linnakangas 2006,

457.) Varainsiirtoveroa puolestaan ei peritä valtiolta ja sen laitoksilta (Andersson 2006, 200.). Varainsiirtoverossa veron kohteena on luovutettava arvopaperi ja verovelvollisena on arvopaperin tuleva haltija. Varainsiirtoveroa ei suoriteta kotimaisen tai ulkomaisen pörssin kautta tapahtuvassa julkisessa kaupassa. Vero koskee vain suomalaisia arvopapereita. Arvopaperin varainsiirtoveron määrä on 1,6 % kauppahinnasta. Vero on suoritettava kahden kuukauden kuluessa kaupasta. Mikäli kaupan osapuolena on pörsimeklari tai tämä toimii välittäjänä, vero on suoritettava heti kauppaa tehdessä. Tällöin arvopaperikauppias vastaa veron tilittämisestä valtiolle. (Andersson 2006, 206.)

4.3 Esimerkkisijoitussuunnitelma pk-yritykselle

Mallilan Sähköhuolto Ky on 20 henkeä työllistävä sähköalan yritys 20 000 hengen talousalueella. Yrityksellä on 15 vakituista työntekijää, joista yksi toimii toimitusjohtajana, yksi talousjohtajana, yksi sihteerinä ja loput 12 sähköasentajina. Yrityksellä on mennyt jo vuosia taloudellisesti hyvin. Tilikausien tulokset ovat vaihdelleet 100 000 - 300 000 euron välillä. Yrityksen liikevaihto viime tilikaudella oli 808 000 euroa. Yrityksen viimeisen tilikauden tulos on ollut 150 000 euroa. Yrityksellä ei ole tiedossa suurempia tulevia investointeja, sillä toimitilat ovat omat ja hiljattain peruskorjatut. Yhtiön kalusto ja kulkuneuvot ovat myös uudehkoja. Yrityksen varallisuudenhoidossa on kuitenkin parannettavaa. Yrityksen varoja ei ole sijoitettu aikaisemmin oikeastaan millään tavalla kuin investoimalla johonkin. Osalle investoinneista ei ole ollut juurikaan käyttöä. Yrityksellä ei ole ollut sijoitussuunnitelmaa ja yrityksen käyttötilillä on keskimäärin ollut n. 200 000 euron edestä rahaa, vaikka huomattavasti pienempi määrä riittäisi hyvin yrityksen maksuliikenteen häiriöttömään hoitamiseen.

Yrityksen johtoryhmä haluaa sijoittaa osan viime tilikauden tuloksesta osakkeisiin sekä järjestellä päivittäiset käyttövarat järkevämmiin. Lisäksi yritys haluaa sitouttaa koulutamaan ja ammattitaitoista henkilöstöään. Tähän halutaan jokin taloudellisesti edullinen vaihtoehto niin yritykselle kuin työntekijälle. Yrityksen maksuliikenne on Op-ryhmässä ja yritys päätyy sijoitustuotteiden osaltakin Op-ryhmän tuotteisiin. Käyttötilin 200 000 euroa pilkotaan nyt pienempiin osiin. Yrityksen talousjohtaja arvioi 50 000 euroa olevan keskimäärin riittävä määrä yrityksen palkanmaksujen, alv-tilityksien ja päivittäisen maksuliikenteen häiriöttömään hoitoon. Tämä n. 50 000 euroa pyritään pi-

tämään käyttötilillä, mutta ei sen enempää. Käyttötilin 50 000 eurosta 25 000 euroa on myös täysin turvattua rahaa yritykselle, sillä maksimissaan 25 000 euroa korvataan talletussuojajärjestelmän kautta, johon jokaisen suomalaisen talletuspankin on kuuluttava. Käyttötilillä olleista 200 000 eurosta jää sijoitettavaksi siis 150 000 euroa ja 100 000 euroa halutaan sijoittaa mahdollisimman riskittömästi ja lyhyellä tähtämellä. Sijoituskohteen varat on oltava tarvittaessa helposti ja nopeasti realisoitavissa rahaksi ja sijoituksen arvossa ei siedetä suuria arvonalentumisia. Tähän tarkoitukseen soveltuvat hyvin lyhyen koron sijoitusrahastot. Op-Euro A -lyhyen koron sijoitusrahasto (Liite 1) tarjoaa käyttötiliä huomattavasti paremman tuoton. Lyhyen koron sijoitusrahastojen tuotto on tasaista ja sitä voidaan ennakkoon jonkin verta arvioida, toisin kuin osakepohjaisissa sijoituksissa. Sijoitusrahaston varojen lunastus kokonaan tai osittain onnistuu vaivattomasti verkkopalvelun avulla. Sähköisen lunastustoimeksiannon lähettämisen jälkeen varat ovat käyttötilillä heti seuraavana päivänä. Lyhyen koron rahaston tuotto tarkistetaan vuosittain. Kertyneet varat voidaan tarvittaessa vapauttaa investointeihin tai sijoittaa pidemmällä tähtämellä paremmalle tuotolle.

Mahdollisesti rahaston lunastuksien yhteyksissä saatava luovutusvoitto on pääomatuloa, jota verotetaan 28 % verokannan mukaan. Yhden Op-Euro A-osuuden arvo on merkintäpäivänä (13.11.2006) 20,61 euroa. Mikäli lunastaessa rahaston yhden osuuden arvo on tätä enemmän menee ylittävästä osasta luovutusvoittoveroa. Rahasto-osuuksien hankintahintaolettamana voidaan käyttää todellista hankinta-arvoa tai vaihtoehtoisesti 40 % tai 20 % omistusajasta riippuen. Tuotto-odotukseksi lyhyen koron rahastolle asetetaan 2,15 %. Tällä tuotto-odotuksella 100 000 euroa tuottaisi vuodessa 2150 euroa. Viimeisen vuoden aikana rahasto on tuottanut 2,5 %. Volatiliteetti on erittäin alhainen, 0,3 %.

Käyttötilin ”ylimääräisistä” varoista jää lyhyen koron sijoitusrahastosijoitusten jälkeen vielä sijoitettavaksi 50 000 euroa. Tämä summa sijoitetaan yritykselle avattavaan sijoitusvakuutukseen. Tämä sijoitus tehdään pitkän aikavälin tuottoa tavoitellen. Sijoitusvakuutuksen sisällä jaetaan 50 000 euroa kolmen tyyppisiin rahastoihin. Varoista 40 % eli 20 000 euroa sijoitetaan OP-High Yield A -pitkän koron rahastoon (Liite 1.). Pitkän koron rahastot ovat lyhyen koron rahastoja tuottavampia pitemmällä aikavälillä ja silti riskeiltään melko vähäisiä verrattuna yhdistelmä- tai osakerahastoihin. OP-High Yield:lle asetetaan vuosituottovaatimukseksi 6 %. Rahaston volatiliteetti on 1,2 %. Varoista 30 % eli 15 000 euroa sijoitetaan yhdistelmärahastoihin. Yhdistelmärahasto, jo-

hon sijoitetaan, sijoittaa varoistaan 40 % osakesijoituksiin ja 60 % korkosijoituksiin. Valinta kohdistuu OP-Tuotto A:han (Liite 1.). Tälle rahastolle asetetaan tuottovaatimukseksi vuodessa 8,5 %. Volatiliteetti on pitkän koron rahastoa jo hieman korkeampi, mutta kuitenkin vielä maltillinen 5,6 %. Tällainen yhdistelmärahasto on tuotoltaan pitkän koron rahastoa huomattavasti tuottavampi, mutta riskiltään varsinaista osakerahastoa huomattavasti riskittömämpi. Sijoitusrahaston salkunhoitaja säätelee yhdistelmärahastossa osakkeiden ja korkosijoitusten määrää salkussa markkinoiden tilanteen mukaan rahaston säännöissä sovitun liikkumavarojen mukaisesti.

Jäljelle jäävä 15 000 euroa sijoitetaan kolmeen erilaiseen osakerahastoon. Tästä 5 000 euroa sijoitetaan yrityksen omia periaatteita tukevaan kestävä kehityksen rahastoon, OP-Kestävään kehitykseen (Liite 1.). Kestävä kehityksen rahasto ei sijoita alkoholi-, ase-, tupakka- tai uhkapeliteollisuuteen. Kestävä kehityksen rahastolle asetetaan tuottovaatimukseksi 14 %. Rahaston volatiliteetti on 13,3 %. Toinen 5 000 euroa sijoitetaan Itä-Euroopan markkinoille sijoittavaan osakerahastoon (Liite 1), sillä yrityksen johto uskoo talouskasvun jatkuvan Baltian alueella jatkossakin yhtä vahvana. Itä-Eurooppaan sijoittava rahasto on riskiltään osakerahastojen kärkipäästä volatiliteetin ollessa 24,6 %. Rahaston tuotto-odotuksetkin ovat keskimääräistä korkeammat. Rahaston tuotto on ollut viimeisen vuoden aikana 35,6 %. Tämä ei tietenkään ole tae tulevasta. Itä-Euroopan rahastolle odotetaan tuottoa 25 %. Riski ei vaaranna kuitenkaan koko vakuutuksen tuottoa, sillä Itä-Euroopan rahaston osuus on vain 10 % sijoitusvakuutuksen varoista. Viimeinen 5 000 euroa sijoitetaan osakerahastoon, joka sijoittaa Euro-alueen pieniin yhtiöihin. Tällainen rahasto on OP-Eurooppa Pienyhtiöt (Liite 1.). Tämä osakerahasto on riskiltään pienempi kuin Itä-Euroopan alueelle sijoittavan rahaston riski. Pienet yhtiöt ovat usein yllätyksellisiä ja voivat tuoda suuriakin tuottoja niihin sijoittaville. Euroopan pienyhtiöihin sijoittavan rahaston volatiliteetti on 13,1 %. Tuotto-odotuksena tältä rahastolta odotetaan 18 %.

Sijoitusvakuutuksen sisällä voi tehdä rajattomasti vaihtoja ja siihen voidaan siirtää lisää varoja helposti verkkopalveluiden avulla. Vaihtojen rajattomuus tekee mahdolliseksi nopean reagoimisen, mikäli jokin vakuutuksen osa ei tuota toivotulla tavalla tai jokin vakuutukseen kuulumaton rahasto tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia. Painotuksia säädellään tilanteen mukaan. Markkinatilanteisiin pureudutaan kerran kuussa. Useammin ei vakuutusta välttämättä tarvitse tarkastella, sillä vakuutuksessa merkityt rahastot

eivät ole sidoksissa toisiinsa ja vakuutuksen sijoitukset ovat hyvin hajautettu. Lisäksi liian usein toistuva vaihtaminen saattaa johtaa hätiköityihin päätöksiin, jotka ovat perustuneet päivittäisiin muutoksiin. Päivittäiset muutokset eivät välttämättä tue ollenkaan pidemmän aikavälin tuoton kehitystä.

Tilikauden voitosta sijoitetaan osakkeisiin 53 395 euroa. Tällä euromäärällä saadaan jokaisen OMX Helsinki 25 -indeksiin kuuluvan yrityksen osakkeita 100 kappaletta. Yritys uskoo talousjohtajallaan olevan riittävää ammattitaitoa ja markkinatuntemusta menestyksekkäiden osakesijoitusten tekemiseen. Talousjohtaja on jo useiden vuosien ajan käynyt omilla varoillaan pörssiosakekauppoja hyvällä menestyksellä ja uskoo selviytyvän tehtävästään myös yrityksessä. Yritykselle rakennetaan salkku, joka on koottu OMX Oyj:n Helsingin pörssin OMX Helsinki 25-indeksin mukaisesti. Jokaista indeksiin kuuluvaa osaketta merkitään 100 kappaletta. Tällöin salkku on tehokkaasti hajautettu ja salkun arvonkehitystä on helppo seurata indeksin arvon kehittymistä tarkkailemalla. Indeksiin kuuluvat yhtiöt ovat myös melko vakaita, jolloin ne eivät ole riskeiltään listojen suurimpia. Toisin sanoen monet indeksiin kuuluvat yhtiöt ovat tuttuja ja turvallisia vanhoja pörssiyhtiöitä. Nämä perinteiset pörssiyhtiöt jakavat yleisesti myös hyvin osinkoja. Osakesijoitus on sijoitus pitemmälle aikavälille. Salkku on sijoitettu vähintään 10 vuoden tähtäimellä. Tuottoa halutaan pitkällä tähtäimellä 30 %. OMX Helsinki 25-indeksi on kasvanut puolen vuoden aikana 10,26 %, kolmen vuoden aikana 81,67 % ja viiden vuoden aikana 79,20 %, joten tuotto-odotus on asetettu maltillisesti. OMX Helsinki 25-indeksin mukaan sijoitettuna osakesijoitusten volatilitteetti on 16,77 %. Osakkeita merkitään seuraavasti:

Osake	17.11.2006 osakkeen arvo(€)	100 kpl osaketta (€):
Amer Sports Oyj	17,73	1773
Cargotec Oyj	37,47	3747
Elisa Oyj	19,97	1997
Fortum Oyj	22,58	2258
Huhtamäki Oyj	14,50	1450
KCI Konecranes Oyj	19,46	1946
Kesko Oyj B	38,59	3859
KONE Oy	37,52	3752

Osake	17.11.2006 osakkeen arvo(€)	100 kpl osaketta (€):
M-real Oyj B	4,61	461
Metso Oyj	35,10	3510
Neste Oil	24,47	2447
Nokia Oyj	15,51	1551
Nokian Renkaat Oyj	16,17	1617
Nordea Bank AB FDR	10,98	1098
OKO Oyj	13,05	1305
Outokumpu Oyj	24,67	2467
Rautaruukki Oyj K	25,92	2592
Sampo Oyj A	18,96	1896
SanomaWSOY	21,17	2117
Stora Enso Oyj R	12,22	1222
TeliaSonera AB	5,97	597
Tietoenator Oyj	21,68	2168
UPM-Kymmene Oyj	19,48	1948
Wärtsilä Oyj Abp B	36,42	3642
YIT Oyj	19,75	1975
		<u>Yhteensä: 53 395 euroa</u>

Yritys palkitsee ja sitouttaa työntekijöitään vapaaehtoisilla yritys-eläkevakuutuksilla. Yritys ottaa kaikille työntekijöille eläkevakuutukset. Yritys maksaa kuukausittain jokaisen työntekijän vakuutukseen 50 euroa. Työntekijät saavat itse valita, miten vakuutus hajautetaan. Niille, jotka eivät osaa tai halua sitä tehdä, suositellaan perinteisiä osakerahastoja, sillä eläkevakuutussijoitukset ovat monivuotisia ja osakerahastot ovat pitkällä aikavälillä tuottoisampia ja osakkeet pitävät inflaatiossa arvonsa parhaiten. Eläkevakuutussäästämisestä tehdään työntekijöiden kanssa sellainen ehto, että mikäli työntekijä lähtee työnantajan palveluksesta ennen kuin vakuutus ollut voimassa 10 vuotta, saa yritys lunastaa säästöt. Näin työntekijää on kannustettu työskentelemään yrityksessä pitkäjänteisesti. Eläkevakuutukset palkitsevat henkilökuntaa ja turvaavat yrityksen yhden kilpailutekijän eli laadukkaan ja osaavan henkilöstön.

Sijoituksilla yritys tavoittelee sijoitetulle omaisuudelleen optimaalista tuottoa. Varojen halutaan tuottavan mahdollisimman hyvin, jotta niistä saisi tulevaisuuden mahdollisissa investoinneissa mahdollisimman paljon varoja kattamaan kustannuksia. Yrityksellä on nyt uudehko kalusto ja hyvät toimitilat, jolloin varat kannattaa sijoittaa pitkällä tähtäimellä. Tulevaisuudessa saattaa tulla kyseeseen myös laajentaminen, jolloin lisävarat olisivat myös tervetulleita. Yrityksen tilikauden voitot ovat olleet sen verran suuria, että niillä on saatu katettua vaivatta pienemmät investoinnit. Yrityksen sijoitusten lisäksi yrityksellä on oma kiinteistö, koneet ja neljä pakettiautoa. Lisäksi yrityksellä on isohko vapaa-ajanasunto. Sijoituksista ei tarvita säännöllistä kassavirtaa, sillä yrityksellä on pitkäaikaisia huoltosopimuksia monien yritysten kanssa, joista saadaan vuosittain merkittävästi säännöllisiä tuloja.

Sijoitusten seuranta hoidetaan yrityksen talousjohtajan toimesta. Rahastosijoituksia hän seuraa kerran kuukaudessa ja osakkeiden kehitystä päivittäin seuraamalla indeksien arvon kehitystä. Yrityksen johto tietää sijoitusten riskit. Osakerahastot ja osakesijoitukset ovat siten mahdollisten suurten arvonheilauksien takia pitkäaikaisia. Lyhyen aikavälin sijoittamisessa haluttiin minimoida riskit, jolloin valinta kohdistui lyhyen koron rahastoihin, jotka voidaan realisoida yrityksen käyttöön helposti. Kaikki sijoituspäätökset tekee johtoporras, talousjohtajan esityksiin perustuen. Puolivuosittain talousjohtaja laatii tuottoanalyysin ja riskiraportin kaikista sijoituksista. Tunnuslukuja verrataan keskenään ja tällöin tehdään myös tarvittavat muutokset sijoituksiin. Sijoitusvakuutuksessa talousjohtajalla on valtuudet tehdä vaihtoja milloin vain, mutta suositus on, että tätä tapahtuisi maksimissaan kerran kuukaudessa, ettei reagoitaisi turhan äkkiä päivittäisiin vaihteluihin.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää pk-yrityksen varallisuudenhallinnan tuottavuutta ja etsiä erilaisia vaihtoehtoja sijoitustoimintaan. Tarkoituksena oli myös tutkia, miten sijoitustoiminnasta saatavaa tuottoa voitaisiin kasvattaa. Aihe on ajankoh-

tainen, sillä monella suomalaisella yrityksellä on tänä päivänä merkittävästi varoja, mutta ne on sijoitettu kannattamattomasti tai niitä ei ole sijoitettu ollenkaan. Opinnäytetyössä käytiin läpi varallisuudenhallinnan työkaluja ja vakuutuslajoittamista sekä sijoitussuunnitelman tekemistä pk-yritykselle. Tarkoituksena oli esitellä sitä, kuinka kassavarojen tuottoa voidaan parantaa, pääomia kartuttaa ja näin varautua esimerkiksi tulevaisuuden investointeihin. Varallisuudenhallinnan työkaluina esiteltiin sijoitusrahastot, tuotto-tilit ja osakkeet. Lisäksi tarkasteltiin eri sijoitusvaihtoehtoihin liittyviä käsitteitä ja käytiin läpi sitä, miten eri sijoitusvaihtoehtoja tulisi seurata. Työssä tarkasteltiin myös sijoitusten verotusta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös laatia sijoitussuunnitelma pk-yritykselle esimerkkinä siitä, miten varainhallinta voitaisiin saada tuottavammaksi.

Osakesijoittamisessa keskityttiin lähinnä kotimaan arvopaperikauppaan, olettamuksella, että kauppaja tehdään OMX Oyj:hin kuuluvassa Helsingin pörssissä. Osakesijoittamisessa huomioitiin vuoden 2006 lokakuun pörssi uudistukset, sillä pörssin rakenne, indeksit ja kaupankäynti muuttuivat oleellisesti muutoksien myötä. Vakuutuslajoittamisessa perehdyttiin säästö-, sijoitus- ja eläkevakuutuksiin. Eläkevakuutuksia tarkasteltiin osaksi myös työntekijän palkitsemisen ja sitouttamisen näkökulmasta. Sellaiset sijoitustuotteet, jotka eivät ole jatkuvasti saatavilla esimerkiksi yrityksen verkkopalveluissa, jätettiin tarkastelun ulkopuolelle. Siksi esimerkiksi obligaatioita ei käsitelty. Sijoitussuunnitelman tekemistä tarkasteltiin pk-yritysten (suomalaisittain mikropienet ja pienet yritykset) näkökulmasta. Sijoitussuunnitelmassa käytettiin esimerkkinä OP-ryhmän sijoitustuotteita.

Tänä päivänä monella suomalaisella yrityksellä on merkittävästi omaisuutta. Yritysten varojen sijoitustoiminta on kuitenkin monella yrityksellä lapsen kengissä. On yleistä jopa se, että esimerkiksi 200 000 euroa pidetään tuottamattomana yrityksen käyttötilillä, vaikka huomattavasti pienempi summa takaisi yrityksen maksuliikenteen häiriöttömän toiminnan. Yksi yritysten tekemistä virheistä sijoittamisessa on se, että sijoituksia tehdään ilman selkeää sijoitussuunnitelmaa sekä sijoitetaan tuntemattomiin kohteisiin. Sijoitussuunnitelman puute ja asiantuntemuksen puute ovat yleisiä syitä sijoituksen tuottamattomuuteen tai jopa tappiollisuuteen. Yritysten riskinottohalukkuus on usein myös ristiriidassa sijoituskohteen kanssa.

Tänä päivänä erilaisten sijoituskohteiden tietämys tulisi olla yritysten taloudesta vastaavien hallussa, sillä sähköiset pankkipalvelut ovat mahdollistaneet palvelunkäyttäjän itsenäisen sijoitustoiminnan. Tulevaisuudessa sijoitustoiminta siirtyy yhä enemmän sähköiseen kaupankäyntiin. Rahoituslaitosten verkkopalveluissa voi mm. myydä ja ostaa pörssiosakkeita, merkitä tai lunastaa sijoitusrahastoja, avata tuottotilejä sekä tehdä erilaisia vakuutussijoituksia. Myös sijoituskohteidensa reaaliaikainen seuranta voidaan hoitaa täysin sähköisesti. Jotta itsenäinen sijoitustoiminta olisi mahdollisimman tuottavaa, tulee olla riittävästi sijoitustuntemusta sekä sijoituksia tukeva sijoitussuunnitelma.

Sijoitustuotteista ei voi suoraan sanoa, mikä sopii millekin yritykselle. Erilaisien sijoitustuotteiden sopivuutta tulee tarkastella yrityksen tilanteen mukaan, joten sijoitussuunnitelma on hyvä apuväline. Yleisesti voitaneen kuitenkin sanoa, että tuottotilit ovat riskittömin vaihtoehto ja sopivat yrityksille, jotka eivät halua ottaa riskejä. Talletuksien tuotto voidaan laskea yleisesti etukäteen, toisin kuin muissa sijoitusmuodoissa. Tämä takaa sen, että sijoitusta ei tarvitse seurata ollenkaan eikä tarvita sijoitusasiantuntemusta. Määräaikaisissa talletuksissa on usein sanktioita sopimuskauden kesken tehtävistä nostoista. Tällöin talletuksia ei kannata tehdä varoilla, joita saatetaan jossain vaiheessa sopimuskautta tarvita. Talletuksien tuotto on myös selvästi alhaisempi kuin esimerkiksi pieniriskisten rahastojen.

Rahastojen kirjo on erittäin laaja. Rahastoissa on suuria eroja mm. riskin, tuoton, palkkioiden ja sijoitusperiaatteiden osalta. Korkorahastot ovat rahastosijoituksista riskittömämpiä ja tuotoltaan kuitenkin talletuksia parempia etenkin pienemmillä summilla. Korkorahastot häviävät tuotoissaan kuitenkin selvästi yhdistelmä- tai osakerahastoille. Yhdistelmärahastot ovat riskeiltään korkorahastojen ja osakerahastojen välimaastossa. Osakerahastot tarjoavat rahastoista suurimmat tuottomahdollisuudet, mutta riskitkin ovat suurimpia. Osakerahastojen riskit ovat sidoksissa sijoitusaikaan. Pitkällä aikavälillä osakerahastot eivät ole riskeiltään välttämättä enää kovinkaan suuria. Rahaston salkunhoitajat mahdollistavat vieraisiin sijoituskohteisiin sijoittamisen.

Rahastoista korkorahastot eivät vaadi välttämättä toistuvaa seurantaa, mutta osakepohjaiset yhdistelmärahastot ja osakerahastot vaativat sijoittajalta säännöllistä seurantaa. Rahastojen eduksi voidaan lukea niiden joustavuuden. Niitä voi merkitä ja lunastaa milloin tahansa. Tällöin voidaan sijoittaa sellaisia varoja, joita mahdollisesti tarvitaan tie-

tyllä aikavälillä. Tällöin tulee kuitenkin muistaa ottaa huomioon rahaston arvonalentumisriskit. Lisäksi rahastoja voidaan liittää erilaisiin vakuutussijoituksiin. Suomessa on tarjolla satoja erilaisia rahastoja, mikä tarkoittaa sitä, että yrityksen jokaiseen vaiheeseen löytyy varmasti sopivia rahastosijoitusvaihtoehtoja.

Osakesijoitukset ovat haastavin sijoitusmuoto. Osakesijoituksissa tulee ymmärtää taloutta monesta näkökulmasta. Menestynyt osakesijoittaja omaa kattavat tiedot maailmanmarkkinoista, yrityksistä sekä liikemaailman tapahtumista. Pörssimaailmassa tapahtuu päivittäin merkittäviä asioita, joten osakesijoittaminen vaatii aktiivista seuranta. Osakesijoittaminen on riskeiltään sijoitusmuodoista suurinta. Toisaalta riskiä vastaan on tarjolla suuret tuottomahdollisuudet. Osakesijoittaminen on ennen vaatinut sijoitusmuodoista eniten pääomaa (pörssierä saattoi olla useita tuhansia euroja), mutta ei enää. Pörssiudistuksen yhteydessä pörssierät poistuivat. Tämä tarkoittaa, että nyt voi merkitä vaikka yhden osakkeen tiettyä yhtiötä. Osakesijoittamisessa tärkeintä on oikein hajautettu salkku. Oikein hajautettu salkku tasaa riskejä. Toisaalta tällöin tietyn osakkeen suuri arvonnousu ei tuo maksimaalista tuottoa. Osakesijoittaminen on suositeltava vaihtoehto, mikäli on kyse pitkän aikavälin sijoittamisesta, sillä tutkimusten mukaan osakkeet pitävät arvonsa parhaiten inflaatiota vastaan.

Vakuutussijoitukset perustuvat rahastoihin ja mahdolliseen korkosidonnaiseen osaan. Vakuutussijoitukset ovat säästöajaltaan suoraa rahastosijoittamista kahlitumpaa. Mikäli säästöjä nostetaan kesken sopimuskauden, seuraa siitä määräaikaistalletusten tavoin nostosanktio. Vakuutuksen sisällä on osa rahastovaihtoista ja sijoitusvakuutuksissa kaikki vaihdot ilmaisia. Vakuutussijoitukset menettivät yhden kilpailukeinon suoraan rahastosijoittamiseen nähden, kun varallisuusvero poistui käytöstä. Vakuutussijoituksia tulisi seurata pitkästä sijoitusajasta huolimatta aktiivisesti, jotta ilmaisten rahastovaihtojen tuoma etu tulisi mahdollisimman tehokkaasti hyödynnettyä. Eläkevakuutukset puolestaan tarjoavat sijoitusmahdollisuuksiensa lisäksi henkilöstöhallintokeinoja. Eläkevakuutus on varteen otettava vaihtoehto palkankorotukselle sekä hyvä keino yrityksen työvoiman sitouttamiseen. Lisäksi eläkevakuutuksilla voidaan luoda yritykselle myönteistä julkisuuskuva.

Sijoitussuunnitelman tekemisessä on tärkeää asettaa sijoittamiselle selkeät tavoitteet. Sijoitustoiminnan tavoitteet ovat yksilöllisiä niin yksityis- kuin yrityspuolella. Yritys saattaa säästää pahan päivän varalle, investointeihin tai vakavaraisuutensa parantamiseksi. Tärkeää on aluksi miettiä, minkä suuruista summaa ollaan sijoittamassa ja kuinka suuri osa se on koko yrityksen varallisuudesta. Sijoituskohteiden riskillisuus, arvonheilahteluherkkyys sekä sopivuus esimerkiksi sijoitusajaltaan suhteessa tavoitteisiin tulee miettiä tarkkaan. Tärkeää on myös päättää, tehdäänkö sijoituspäätöksiä itse vai turvaututaanko ammattilaisten apuun. Ammattilaisapu maksaa, mutta toisaalta oma sijoitustoiminta vaatii myös asiantuntemusta ja seurantaa. Sijoitussuunnitelmaa tehtäessä tulee myös selvittää sijoituskohteiden verokohtelu. Yleisesti sijoitustuotteiden tuotosta menee 28 % verokannan mukaan pääomatuloveroa. Sijoitustuotteiden verotuksessa on kuitenkin eroja esimerkiksi siinä, missä vaiheessa sijoitusta verotetaan.

Sijoitussuunnitelmassa tulee huomioida hajauttaminen etenkin osakesijoituksissa. Sijoitusajat tulee myös tehdä selväksi sijoitussuunnitelmassa. Tuottoisa sijoitustoiminta vaatii pitkäjänteisyyttä ja on huomattavasti helpompi pysyä päätöksien takana, kun on selvät ajalliset tavoitteet. Sijoitusaikaa suunnitellessa tulee myös huomioida, joudutaanko sijoitus mahdollisesti lunastamaan suunniteltua aikaisemmin. Toisissa sijoitusinstrumenteissa ennenaikainen lunastus aiheuttaa kustannuksia, tai jopa saadun tuoton menettämisen kokonaan. Sijoitusaika tulisi tukea myös sijoituskohteen suositeltuja sijoitusajankoja. Esimerkiksi osakesijoituksen riskit tasaantuvat vasta pitkällä aikavälillä, kun taas lyhyen koron rahasto on omimmillaan lyhyissä sijoituksissa. Kun sijoitussuunnitelmaan tehdään päätöksiä siitä, tehdäänkö sijoitukset itse vai tekevätkö sen sijoitusasiantuntijat, tulee miettiä muutamia asioita tarkkaan. Ensinnäkin tulee miettiä sitä, onko jollakin aikaa, mielenkiintoa ja ammattitaitoa seurata sijoituksia. Markkinoiden seuraamisesta ei ole mitään hyötyä, mikäli ei ymmärrä sijoitusten tunnuslukuja ja markkinoiden toimintaa edes jossain määrin. Sijoitusten tekeminen ja seuranta onnistuu nykyään sähköisesti verkkopalveluissa mihin kellon aikaan tahansa. Ammattitaitoa kysytään myös siinä vaiheessa, kun tulee arvioida sijoituskohteiden riskejä. Puutteellisella tietämyksellä voi tehdä vääränlaisia johtopäätöksiä kohteen riskeistä. Yrityksen tulee myös kirjata sijoitussuunnitelmaan sijoitustoiminnan vastuuhenkilöt ja sopia raportoinnin laadusta ja aikatauluista. Mitä tarkemmin ja huolellisemmin sijoitussuunnitelma tehdään, sitä paremman tuen se todennäköisesti myös antaa yrityksen sijoitustoiminnalle.

LÄHTEET

KIRJALLISUUS:

Anderson, N. 2001. Sijoittamisen käsikirja. Helsinki. Edita Oyj.

Anderson, N. & Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki. Edita Prima Oy.

Andersson, E. 2006. Johdatus vero-oikeuteen. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Andersson, E. & Linnakangas, E. 2006. Tuloverotus. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Helsingin pörssi. 1998. Opi osakkeet. Helsinki. HEX Oy.

Kallunki, J-P. et al. 2002. Ammattimainen sijoittaminen. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kariola, R. et al. 2004. Yritys sijoittajamarkkinoilla. Porvoo. WS Bookwell Oy

Kock, G. 2004. Pörssitieto – osakesäästäjän käsikirja. Vantaa. Dark Oy.

Laurila, J. 2004. Pääomasijoittaminen. Helsinki. Edita Prima Oy

Leppiniemi, J. 2002. Pörssikurssi. Helsinki. WSOY.

Leppiniemi, J. 2005. Rahoitus. Helsinki. WSOY.

Lindström, K. 2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki. Talentum.

Martikainen, T. & Martikainen M. 2006. Rahoituksen perusteet. Helsinki. WSOY

- Marttila, J. 1999. Online-sijoittajan käsikirja. Tuusula. PB-Printing Oy.
- Mähönen, J. & Villa, S. 2006. Osakeyhtiö II – pääomarakenne ja rahoitus. Porvoo. WS Bookwell Oy
- Nelskylä, M. 2004. Warrantti – jokamiehen johdannainen. Helsinki. WS Bookwell Oy.
- Nikkinen, J. et al. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Vantaa. Dark Oy.
- Op-Henkivakuutus. 2005. OP-Säästövakuutuksen tuoteseloste 9/2005.
- Op-Henkivakuutus. 2006. OP-Sijoitusvakuutuksen tuoteseloste 1/2006.
- Op-Henkivakuutus. 2006. OP-eläkevakuutuksen tuoteseloste 1/2006.
- Op-Henkivakuutus. 2006. OP-yrityseläkevakuutuksen tuoteseloste 1/2005.
- Op-Henkivakuutus. 2006. OP-Sijoitusrahastot. 09/2006.
- Poikolainen, K. 1996. Sijoittajaviestintä. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Puttonen, V. & Kivisaari, T. 1999. Mitä missä miljoona. Helsinki. WSOY
- Puttonen, V. & Kivisaari, T. 1998. Vaurastuminen. Helsinki. WSOY
- Puttonen, V. & Kivisaari, T. 1997. Sijoittaminen ja sijoitusrahastot Suomessa. Ky-Palvelu Oy.
- Rantamäki, T. et al. 2006. Onnistu palkitsemisessa. Helsinki. WS Bookwell Oy.
- Saario, S. 2005. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin II. Helsinki. WSOY.
- Suomen Pörssisäätiö. 2004. Sijoitusrahasto-opas. Lahti. N-Paino Oy.

KAUSIJULKAISUT:

Koskela, E. 2006.. Sijoituskoulu, osa 9. OP, Op-ryhmän asiakaslehti 3/06. Acta Print Oy.

OP-sijoittajabarometri: Asenteet sijoittamista kohtaan entistä myönteisempiä. Osuuspankkilainen 3/06. 9.

Nevalainen, P. 2006. Entistä tarkempaan sijoittajakuvaan. Osuuspankkilainen 2/06. 20-21

Nevalainen, P. 2006. Varallisuudenhoito tulee myös pk –sektorille. Osuuspankkilainen 2/06. 22-23.

SÄHKÖISET LÄHTEET:

First Northin Internet-sivustot, 2006. First Northin esittely. [online]. Tukholma: OMX AB. [Viitattu 10.11.2006]. Saatavissa:
<http://www.omxgroup.com/firstnorth/>

Helsingin pörssin indeksit. Saatavilla:
http://www.omxgroup.com/nordicexchange/kaupankaynti/OMXn_indeksit/OMXn_indeksiperhe/Helsingin_Porssin_indeksit/

Kauppalehti Online, 2006. Sijoitusrahastojen vertailuindeksejä. [online]. Helsinki: Kauppalehti Oy. [Viitattu 15.11.2006]. Saatavissa:
<http://www.kauppalehti.fi/4/i/rahastot/osakerahastot.jsp?alpha=N-Q>

Korteila, M. 2006. Pörssierät pian historiaan. [online]. Helsinki: Arvopaperi Online. [Viitattu 18.10.2006] Saatavissa: <http://portal.arvopaperi.fi/article/id=17626/>

Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot, 2006. Helsingin pörssin indeksit. [online]. Tukholma: OMX AB. [Viitattu 15.11.2006]. Saatavissa:
http://www.omxgroup.com/nordicexchange/kaupankaynti/OMXn_indeksit/OMXn_indeksiperhe/Helsingin_Porssin_indeksit/

Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot, 2006. Osakekauppa Pohjoismaisessa pörssissä. [online]. Tukholma: OMX AB. [Viitattu 08.11.2006]. Saatavissa:
http://www.omxgroup.com/nordicexchange/kaupankaynti/Training/Osakekauppa_pohjoismaisessa_porssissa/

Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot, 2006. Pohjoismaisen pörssin esittely. [online]. Tukholma: OMX AB. [Viitattu 09.11.2006]. Saatavissa:
<http://www.omxgroup.com/omxcorp/liiketoimintamme/markkinapaikat/>

Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot, 2006. Pohjoismaisen pörssin kaupankäynti. [online]. Tukholma: OMX AB. [Viitattu 08.11.2006]. Saatavissa:
http://www.omxgroup.com/nordicexchange/kaupankaynti/kaupankayntiakoskevattiedot/Pohjoismainen_porssi/

Pohjoismaisen pörssin Internet-sivustot, 2006. Rahastomarkkinat. [online]. Tukholma: OMX AB. [Viitattu 27.11.2006]. Saatavissa:
<http://www.omxgroup.com/nordicexchange/markkinat/kurssit/Rahastomarkkinat/>

Rahoitustarkastuksen Internet-sivustot, 2006. Talletussuojarahasto. [online]. Helsinki: Rahoitustarkastus. [Viitattu 01.11.2006]. Saatavissa:
http://www.rahoitustarkastus.fi/Fin/Saastajalle_ja_sijoittajalle/Asiakkaansuoja/Korvausrahasot/Talletussuojarahasto/etusivu.htm

Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry:n Internet-sivustot, 2006. Rahastosäästäminen. [online]. Helsinki: Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry. [Viitattu 26.11.2006]. Saatavissa:
http://www.sijoitusrahastot.fi/koti/info/fi_FI/saastaminen/

Tilastokeskuksen Internet-sivustot, 2006. Yritykset vuonna 2004. [online]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 13.10.2006]. Saatavissa: http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html

Tekesin Internet-sivustot, 2006. Pk-yrityksen määritelmä. [online]. Helsinki: Tekes. [Viitattu 23.11.2006]. Saatavissa: <http://www.tekes.fi/rahoitus/yritys/pk.html>